Ազգ
Azg armenian daily
30 ՕԳՈՍՏՈՍ 1997 ՇԱԲԱԹ #165 (1419)

Ալժիրյան սպանդի ամենից արյունալի գիշերը

ՌԱԲԱԹ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Միայն անցած գիշեր ալժիրցի իսլամականների զոհն է դարձել ավելի քան 200 մարդ։ Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, ողբերգությունը տեղի է ունեցել Սիդի Մուսայի շրջանում՝ Ալժիրի մայրաքաղաքից 20 կմ հարավ։ Իշխանությունները առայժմ պաշտոնապես չեն հաստատել զոհվածների թվի մասին ականատեսների հաղորդումները, բայց եթե դրանք համապատասխանում են իրականությանը, ապա օգոստոսի 28-ի լույս 29-ի գիշերը ամենաարյունոտը կլինի այդ հյուսիսաֆրիկյան երկրում շարունակվող ներքին զինված հակամարտության հնգամյա պատմության ընթացքում։

Վահա Արսանով. «Եթե Ղարաբաղի հարցը չլուծվի խաղաղ ճանապարհով, չեչենները կօգնեն Ադրբեջանին»

ԲԱՔՈՒ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Եվրոպական ասպարեզ դուրս գալու հարցում Չեչնիան լուրջ հույսեր է կապում Ադրբեջանի հետ՝ Բաքվում կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտարարել է Չեչնիայի փոխնախագահ Վահա Արսանովը։ Ինչպես հաղորդում է ANS-press գործակալությունը, շարունակելով ադրբեջանա-չեչենական հարաբերությունների եւ փոխօգնության թեման, Վ. Արսանովը հավաստիացրել է, որ եթե Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը չլուծվի խաղաղ ճանապարհով, ապա չեչեններն անհրաժեշտ օգնություն կցուցաբերեն Ադրբեջանին։

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Ռուսաստան-Հայաստան՝ «խորացված ռազմավարական գործընկերություն»

Տեր-Պետրոսյանն ու Ելցինը ստորագրեցին մեծ պայմանագիրը

29 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ» RFI։ Ըստ երեւույթին, գոնե մոտ ապագայում լայն հասարակայնությանը հայտնի չի դառնա, թե ինչի մասին էին խոսում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ու Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի ղեկավար Իվան Ռիբկինը իրենց հանդիպման ժամանակ։ Նրանց առանձնազրույցը կայացավ երեկ երեկոյան։ «Ինչո՞վ է բացատրվում առանձնազրույցի անհրաժեշտությունը», հանդիպումից առաջ հարցրել էին լրագրողները եւ ստացել Իվան Ռիբկինի հակիրճ եւ մշուշոտ պատասխանը. «Մենք ունենք խոսելիք, քանի որ ռազմավարական ուղղություններում Ռուսաստանի եւ Հայաստանի շահերը համընկնում են։ Խոսելու ենք, թե ինչպես բովանդակալից դարձնենք երկու երկրների համագործակցությունը»։ Վերջերս Կրեմլին շատ է մտահոգում Հյուսիսային Կովկասում ստեղծված իրավիճակը։ Ռուսաստանը որոշակի ռազմավարական խնդիրների է հանդիպում նաեւ Անդրկովկասում։ Ուստի մեծ հավանականություն կա, որ Ռիբկին-Տեր-Պետրոսյան հանդիպման ժամանակ այդ հարցերն ամենեւին էլ երկրորդական չէին։ Այդ մասին է վկայում նաեւ երեկվա ճեպազրույցում Եգոր Ստրոեւի ասածը։ Հայաստանյան պատվիրակության

մեկնելուց հետո արդեն պատասխանելով լրագրողներից մեկի հարցին, թե ի՞նչ նշանակություն ունի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մոսկովյան այցը, Դաշնության խորհրդի խոսնակը հայտարարեց. «Այսօրվա հանդիպումը սկզբունքային բնույթ ունի։ Այն դեպի առաջ տանող քայլ էր։ Այցելությունն ինքնին լոկ այսօրվա ընթացիկ հարցերի քննարկման չի հանգել։ Մենք քննարկել ենք Կովկասի ապագա աշխարհակառուցվածքը»։

Չի բացառվում, որ հարցերի լայն շրջանակ էր քննարկվում նաեւ Տեր-Պետրոսյան-Պրիմակով հանդիպման ընթացքում։ Սակայն մամուլի համար իր հայտարարությունում Ռուսաստանի արտգործնախարարը խոսեց կոնկրետ հարցի՝ ղարաբաղյան հակամարտության շուրջ։ Եվգենի Պրիմակովն աներկիմաստ ձեւով արտահայտվեց Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի ուղիղ բանակցությունների անցկացման օգտին։ Ըստ Պրիմակովի, Ռուսաստանը ձգտում է նպաստել Ադրբեջանի եւ Ղարաբաղի երկխոսության կազմակերպմանը ԼՂՀ-ում կայանալիք նախագահական ընտրություններից հետո։ Ռուսաստանի արտգործնախարարը չբացառեց, որ այդ [illegible] երկխոսության կազմակերպման սխեման։

Տես ► էջ 2

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԼՂՀ կժամանեն դիտորդներ

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԼՂՀ-ում սեպտեմբերի 1-ին կայանալիք նախագահի ընտրություններին կմասնակցի 89 հազար 320 մարդ։ Քվեարկությունները կանցկացվեն 171 ընտրական տեղամասերում, որոնցից մեկը՝ Երեւանում եւ մեկն էլ՝ Մոսկվայում։ Արցախից դուրս գտնվող այս երկու ընտրական տեղամասերում կքվեարկեն յուրաքանչյուրում մոտ 3 հազար մարդ՝ Շահումյանի եւ Հյուսիսային Արցախի փախստականները։

Հայաստանում Լեռնային Ղարաբաղի մշտական ներկայացուցչությունում ասացին, որ ընտրությունների անաչառությունն ու արդարությունը գնահատելու համար ԼՂՀ դիտորդներ կժամանեն 3 կամ 4 պետություններից։

Կառավարությունը պետք է բաց լինի մամուլի համար

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ։ Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանն այսօր հանդիպում ունեցավ հանրապետության զանգվածային լրատվության միջոցների ղեկավարների հետ։ Հանգամանորեն անդրադառնալով հանրապետության տնտեսական քաղաքականությանը, վարչապետը խոսեց տարբեր ոլորտներում կառավարության ծրագրերի մասին, պատասխանեց բազմաթիվ հարցերի, որոնք հիմնականում վերաբերում էին սեփականաշնորհման գործընթացին, հարկային եւ մաքսային օրենսդրության փոփոխություններին, վերջին օրերին բենզինի գնի թանկացմանը։ Հանդիպման ընթացքում մտքեր փոխանակվեցին նաեւ կառավարություն-զանգվածային լրատվության միջոցներ փոխհարաբերությունների, մամուլի միջոցների տնտեսական եւ ֆինանսական վիճակի, առկա խնդիրները լուծելու հնարավորությունների շուրջ։

Կարեւորելով հասարակության հետ մշտական կապը եւ այդ գործում մամուլի դերը, Ռոբերտ Քոչարյանը նշեց, որ առկա բազմաթիվ խնդիրները հնարավոր չէ լուծել միայն կառավարության ջանքերով։ Բարեփոխումների իրականացման համար անհրաժեշտ է առաջին հերթին առողջ եւ կառուցողական մթնոլորտ, որի ձեւավորման գործում մեծ է զանգվածային լրատվության միջոցների դերը։ Վարչապետը մեկ անգամ եւս շեշտեց, որ կառավարության գործունեությունը պետք է բաց լինի մամուլի համար։

Ըստ Նաթանյահուի, Ադրբեջանը եւ Իսրայելը կարող են փոխշահավետ գործակցություն հաստատել

ԲԱՔՈՒ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ադրբեջանը եւ Իսրայելը կարող են աշխատել ի շահ մեկմեկու։ Այսպիսին է Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուի կարծիքը, որն այսօր լուսաբացին կարճատեւ կանգ է առել Ադրբեջանի մայրաքաղաքում իր հեռավորարեւելյան ուղեւորության ավարտից հետո հայրենիք վերադառնալու ճանապարհին, որի ընթացքում նա այցելել է Պեկին, Տոկիո, Սեուլ։

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Բաքվում ավելի քան քառաժամ բանակցություններ վարելով նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ, Իսրայելի վարչապետը հայտարարել է, թե իր երկիրը շահագրգռված է ադրբեջանական նավթի մատակարարումների եւ առհասարակ այս անդրկովկասյան հանրապետության հետ կառուցողական համագործակցության հարցում։ «Մեր առանձնազրույցը, այնուհետեւ ընդլայնված կազմով բանակցությունները օգտակար էին, քննարկեցինք ինչպես երկկողմ, այնպես էլ միջազգային բնույթի լայն շրջանակի հարցեր», հայտնել է նա լրագրողներին Թել Ավիվ մեկնելուց առաջ։

Իսրայելը, ինչպես նշում են տեղի քաղաքական մեկնաբանները, հատուկ հետաքրքրություն է ցուցաբերում Ադրբեջանի հետ սերտ համագործակցության հաստատմանը, քանի որ կովկասյան այս հանրապետությունը ընդհանուր սահմաններ ունի Իրանի հետ, որը հարաճուն սպառնալիք է ներկայացնում Իսրայելի անվտանգության համար։ «Հաարեց» թերթը դրա հետ է կապում Իսրայելի արտգործնախարարության ցուցումը Վաշինգտոնում իր դիվանագետներին՝ ակտիվացնելու աշխատանքը ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի շահերի պաշտպանության ուղղությամբ։ Նրանց մասնավորապես հանձնարարված է հասնել հայ-ադրբեջանական հակամարտության ժամանակ Բաքվի դեմ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի մտցրած պատժամիջոցների վերացմանը, որոնք արգելում են ամերիկյան որեւէ օգնություն Ադրբեջանին։ Ընդսմին իսրայելցի դիվանագետներին հանձնարարված է պահպանել լիակատար գաղտնիություն, որպեսզի վնաս չհասցվի հայ-իսրայելական հարաբերություններին։

ՍԱՀՄԱՆ

Նոյեմբերյան. Գնդակոծվել են Դովեղի դիրքերը

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Օգոստոսի 29-ին 0 ժամ 30 րոպեից մինչեւ 3-ն անց 30-ը Ադրբեջանի կողմից գնդակոծվել են Նոյեմբերյանի Դովեղ բնակավայրի պաշտպանական դիրքերը։ Պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ քարոզչության վարչությունից հաղորդեցին, որ հայկական կողմի պատասխան գործողություններից հետո հակառակորդը հարկադրված է եղել դադարեցնել կրակը։

Միջուկային վառելիքը դեռեւս չի հասել ատոմակայան

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Արդեն մեկ ամիս է, ինչ հայկական ատոմակայանում սահմանված գրաֆիկով ընթանում են նախազգուշական պլանային նորոգման աշխատանքները։ Զուգահեռաբար տարվում են նաեւ անվտանգության մակարդակի բարձրացմանն առնչվող միջոցառումներ։ ՀԱԷԿ-ի աշխատակազմը մեծ պատրաստակամություն է դրսեւորում աշխատանքները ժամանակին ավարտելու եւ ձմռան շրջանը պատրաստ սկսելու համար։ Ինչ վերաբերում է ատոմակայանի վերաբեռնավորմանը, ապա ըստ ՀԱԷԿ-ի տնօրեն Սուրեն Ազատյանի, միջուկային վառելիքը դեռեւս կայան չի հասել։ Իսկ ՀԱԷԿ-ի թողարկումը կարող է սկսվել միայն միջուկային վառելիքի վերաբեռնավորման ռեժիմից հետո։

Ռուսական միջուկային փորձարկո՞ւմ, թե՞ սովորական երկրաշարժ

29 ՕԳՈՍՏՈՍ, VOA։ Ռուսաստանի պաշտպանության ներկայացուցիչը կտրականապես մերժեց այն ենթադրությունը, թե Ռուսաստանն իր արկտիկական միջուկային փորձակայանում ստորերկրյա փորձարկում է կատարել։ Մինատոմի ղեկավար Վիկտոր Միխայլովը հայտարարեց, թե տվյալ [illegible] առաջացրած [illegible] սովորական երկրաշարժ Նոր երկիր կղզու մոտակայքում։ Օգոստոսի 16-ին ամերիկյան երկրաշարժագետները Նոր երկրի շրջակայքում արձանագրեցին ստորերկրյա ցնցում, սակայն ԱՄՆ-ը չունի բավականաչափ ինֆորմացիա, որ կարողանա որոշակի եզրակացություններ անել այդ ցնցման բնույթի մասին։

ԱՆԿԱՐԱ

«Քանի դեռ հայկական զորքերը դուրս չեն բերվել Ադրբեջանի տարածքից, սահմանը չի բացվի»

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Միացյալ Նահանգների Սենատի արտաքին հարաբերությունների կոմիտեի ավագ անդամներից Ռիչարդ Լուգարը Անկարայում անդրադառնալով Թուրքիա-Հայաստան փոխհարաբերություններին, կարծիք էր հայտնել, թե երկու երկրների միջեւ անհրաժեշտ է սահմանային դուռ բացել։ Լուգարի կարծիքը, թերեւս, կարելի է բնութագրել որպես «հայանպաստ»։ Կարեւորը, սակայն, կարծիքի հայանպաստության հանգամանքը չէ, այլ նման կարգի հայտարարությունների հաճախացումն է սենատորի կողմից։ Ինչպես հայտնի է, ամերիկյան սենատորներն ու կոնգրեսականները վերջերս սկսել են հաճախակի հանդես գալ հայանպաստ հայտարարություններով։ Կովկասն ու Միջին Ասիան ԱՄՆ-ի կենսական շահերի գոտի հայտարարելու Վաշինգտոնի նախաձեռնությունն ու Հայաստան-Ռուսաստան համագործակցությունը, որ ամրապնդվում է ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի Մոսկվա այցով, ըստ երեւույթին պայմանավորել են դրանց հայանպաստությունը։ Այդ առումով պատահական չէ սենատորների ու կոնգրեսականների հայտարարություններում հայանպաստության ակնհայտ աճը այն ժամանակ, երբ հայտնի դարձավ, որ նախագահ Տեր-Պետրոսյանը օգոստոսի 28-ին պատրաստվում է այցելել Մոսկվա։

ՀՀ նախագահի այցը դեռ շարունակվում է։ Կարծում ենք, դրա արդյունքները հնարավորություն կտան Թուրքիայի կառավարող շրջանակներին որոշակի հետեւություններ անել եւ մտցնել որոշակի ճշգրտումներ հայկական քաղաքականության դրույթներում։ Սակայն Թուրքիայի դիրքորոշման կայունությունը Հայաստանի նկատմամբ ակնհայտ է։ Դրա վկայությունը Թուրքիայի արտգործնախարարության խոսնակ Օմեր Աքբելի հայտարարությունն էր։ Օգոստոսի 28-ին նա պատասխանելով Թուրքիա-Հայաստան սահմանային դռան վերաբերյալ մամուլի ներկայացուցիչների հարցերին, որ առաջ էր քաշել Լուգարը, նա միանշանակ պատասխանեց. «Թուրքիան 1993 թ. ապրիլի 3-ի կառավարական որոշումով Հայաստանի առջեւ փակեց իր սահմանները։ Այդ որոշումը մնում է ուժի մեջ, քանի դեռ չեն գոյացել դրա վերանայման անհրաժեշտ նախապայմանները»։ Որո՞նք են դրանք։ Այդ հարցին էլ նույն օրը հեռուստատեսությամբ պատասխանեց բարեկամական հանրապետությունների գծով պետնախարար Ահաթ Անդիջանը. «Մեր կառավարությունը հաստատուն դիրքորոշում ունի Հայաստանի նկատմամբ։ Քանի դեռ հայկական զորքերը դուրս չեն բերվել Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից, Թուրքիան Հայաստանի հետ չի կարող կարգավորել իր փոխհարաբերությունները»։

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

Նախագահի թեկնածուները կարեւորում են սոցիալական ոլորտի կատարելագործումը

ԼՂՀ նախագահի թեկնածուներ Արկադի Ղուկասյանը, Արթուր Թովմասյանը եւ Բորիս Առուշանյանը շարունակում են ընտրողներին ծանոթացնել նախընտրական ծրագրերի դրույթներին։ Այժմ ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում թեկնածուների ծրագրերի սոցիալական ոլորտին եւ բնակչության սոցիալական ապահովությանն առնչվող խնդիրները։

ԼՂՀ ԱԳ նախարար Արկադի Ղուկասյանի համոզմամբ բնակչության սոցիալական հիմնախնդիրների լուծումը պետք է ընթանա պետության սոցիալական ուղղվածության ընդհանուր ուժեղացման պայմաններում. «Մենք ձգտելու ենք հնարավոր առավելագույն օգնությունը ցույց տալ ազգային ազատագրական պատերազմում զոհվածների ընտանիքներին, հաշմանդամների, հասարակության սոցիալապես անպաշտպան խավերին», նշեց Ա. Ղուկասյանը։ Նախատեսված է սոցիալական ոլորտի համար կատարվող ընդհանուր ծախսերը հասցնել բյուջետային բոլոր ծախսերի 60–65 տոկոսի։ Պահպանվելու են 33 տոկոս հավելումը, [illegible] վճարներ բյուջետային ոլորտում, ապահովվելու է կենսաթոշակների, նպաստների եւ սոցիալական մյուս վճարների առաջանցիկ աճը բյուջեի աճի համեմատ։ Մինչեւ 98 թ. ավարտը զոհված զինծառայողների բոլոր ընտանիքները ապահովվելու են բնակարաններով, արագացված տեմպերով կառուցվելու է ԼՂՀ-ում բնակվող ընտանիքների համար ավերված տների վերականգնման աշխատանքը, որը նախատեսվում է ավարտել 3 տարում։ [illegible] բնակչության բժշկական սպասարկման պետական ֆինանսավորումը։ Ըստ Ղուկասյանի, ծրագրվում է ապագայում անցնել առողջապահության ապահովագրական ֆինանսավորման։ ԼՂՀ ԱԳ նախարարի հավաստիացմամբ նախատեսվում է նաեւ բնակչության ավանդների ինդեքսավորում ըստ տարիքային խմբերի։

ԼՂՀ ԱԺ նախագահ Արթուր Թովմասյանը նախագահի ընտրվելու դեպքում խոստանում է սոցիալական ոլորտում հետեւյալ վերափոխումները իրականացնել. հակառակորդի կողմից նախկինում գրավված բնակավայրերում վերանայել պետական հարկերն ու տուրքերը, վերականգնողական աշխատանքների ծրագիրը Ստեփանակերտում ավարտել 98-ի առաջին կիսամյակում, իսկ ԼՂՀ-ում ընդհանրապես 3 տարում, զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների համար նվազագույն կենսապայմաններ ստեղծելու խնդիրը լուծել մինչեւ 98-ի վերջը։ ԼՂՀ խորհրդարանի խոսնակը անհրաժեշտ է համարում վերացնել ծայրահեղ աղքատությունը, նոր աշխատատեղեր բացելու միջոցով գործազրկությունը հասցնել նվազագույն չափերի, նպաստել սոցիալական լարվածության թուլացմանը (այդ նպատակով 98-ի ԼՂՀ պետբյուջեում մինչեւ 70 տոկոս ավելացնելով սոցիալական ոլորտի հատկացումները), նոր բյուջետային տարում շարունակել մայրության, ծերության, հաշմանդամների եւ երեխաների սոցիալական պաշտպանվածության ծրագրերը, ինչպես նաեւ բնակչության բուժսպասարկման պետական ֆինանսավորումը։ Ա. Թովմասյանի կարծիքով պետք է նաեւ սահմանել զոհվածների, հաշմանդամների ընտանիքների արտոնությունների նոր կարգ, պետական հոգատարության տակ վերցնել որբերին, բարելավել մտավորականության սոցիալական վիճակը եւ ինդեքսավորել բնակչության ավանդներն ըստ տարիքային շրջաբաժանմանց։

ԼՂՀ նախագահի թեկնածու Բորիս Առուշանյանը գտնում է, որ թոշակները եւ բյուջետային ոլորտում աշխատողների աշխատավարձը անհրաժեշտ է համապատասխանեցնել կյանքի նորմալ պայմաններ ապահովող մակարդակին։ Սոցիալական ծրագրերը (անվճար բուժսպասարկման, անվճար կրթության, ծերերի, բազմազավակ ընտանիքների, պատերազմի վետերանների, զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների, հաշմանդամների վերաբերյալ) ըստ Առուշանյանի պետք է իրագործել պետական խիստ վերահսկողության պայմաններում։ Բոլոր ծրագրերի ֆինանսական ապահովումը Առուշանյանը անհրաժեշտ է համարում կատարել ներքոթվարկյալ միջոցառումների հաշվին. արդյունաբերության եւ գյուղատնտեսության արտադրանքի ծավալների, արդյունավետության աճից ստացվող եկամուտներ, առեւտրից եւ մասնավոր ձեռներեցությունից գանձվող հարկեր, սեփականաշնորհումից ստացվող եկամուտներ, սփյուռքի օգնություն. «Հայաստան» հիմնադրամի եւ «Արցախ» ֆոնդի, ինչպես նաեւ առանձին անհատների նվիրումներ, ՀՀ կառավարության վարկեր եւ հումանիտար օգնություն, ստվերային տնտեսության վերացումից ակնկալվող եկամուտներ, ներքին ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում, կառավարական ապարատի կրճատում, ներդրումների խթանում եւ զբոսաշրջության զարգացում։

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«Ջերմուկն» Արեւելքի շուկայում

«Ազդակ» օրաթերթը իր ընթերցողներին տեղեկացնում է Բեյրութում «Ջերմուկ» հայկական հանքային ջրի հայտնվելու մասին։ «Ջերմուկ» ԲԸ գործադիր տնօրեն Սերժ Սարխանյանը մեզ տեղեկացրեց, որ առաքումները սկսվել են ապրիլից։ Պայմանագիր կնքվել է Լիբանանի VAK Trading ընկերության հետ, որի տնօրենն է Վահագն Քիրիշչյանը։ Պրն Քիրիշչյանը տնօրենն է նաեւ արաբական երկրներում լայն գործունեություն ծավալած AVITEX պատրաստի հագուստեղենի առեւտրության ցանցի, որն այս պարագայում ստանձնել է հանքային ջրերը տարածողի դերը։ Արդեն Լիբանան է ուղարկվել 7 բեռնամեքենա «Ջերմուկ» մեծ եւ փոքր պլաստմասսայե շշերով։ Ծանրության առաջ բերած տեղափոխման դժվարությունների պատճառով ապակե շշերով հանքային ջուր չի առաքվում։ Սակայն գործադիր տնօրենը իր մասնագիտական պարտքը համարեց նկատել, որ ապակե շշերում հանքային ջրի որակն ավելի լավ է պահպանվում, ուստի մտադրություններ կան ապագայում առաքումներն այդպես կատարել։ Իսկ երբ ներկայումս Բեյրութում այդպիսիք կան, ապա տնօրենի պնդմամբ իրենց արտադրանքը լինել չեն կարող։ Հետաքրքրական է, որ սպառումը Բեյրութում համահավասար է Երեւանի սպառմանը։ Այդ հաջողությունը գործարարները մեծապես կախված են համարում գովազդային արշավից։ Հեռուստատեսության բոլոր ծրագրերով օրական 4–5 անգամ գովազդ է տրվում։

Լիբանանյան շուկայում «Ջերմուկի» մրցակիցներն են ֆրանսիական «Փերիե» եւ «Էվիեն» հանքային ջրերը։ Ամենայն հավանականությամբ նրանք կոշտ մրցակիցներ են, քանի որ «Ջերմուկը» երկար ժամանակ արտոնագրման հետ կապված խնդիրներ ուներ։ Ինչպես մյուս բոլոր դեպքերում, ԲԸ-ն պայմանագիր կնքել է մեկ տարով, որից հետո այն կթարմացվի։ Օրերս Բեյրութում էին գտնվում ընկերության հայկական եւ ամերիկյան կողմերի բաժնետերերը։

Ժամանակի հետ կապված տեղափոխման դժվարություններ նույնպես կան։ Անցնելով Վրաստանի եւ Հունաստանի տարածքով բեռնարկղերը Լիբանան են հասնում երկու ամսում։ Առաջիկայում նախատեսվում է «Ջերմուկն» արտահանել նաեւ ԱՄՆ, Կալիֆոռնիա։ Այս դեպքում տեղափոխումը կերկարաձգվի 3–4 ամիս, որի ընթացքում պլաստմասսայե շշերում հանքային ջուրը որակազրկվում է։ Ներկայումս շշերը, կափարիչները առավել որակյալ նյութերից պատրաստելու աշխատանքներ են կատարվում։ Կալիֆոռնիայում ներկայացված են աշխարհի հանքային ջրերի գրեթե բոլոր տարատեսակները։ Այդ մրցակցության, հեռավոր շուկայի գրավման հարցում առաջնահերթ անհրաժեշտությունը մատչելիության ապահովումն է։ Դա հնարավոր է տարաների եւ ճանապարհի ծախսի կրճատման շնորհիվ։ Սակայն առայժմ բոլոր նյութերը, հաճախ նաեւ պիտակները գնվում են դրսից, թանկ գներով։ Հայաստանում պլաստիկ շշերի նյութերի արտադրությունը դեռ համապատասխան մակարդակին չի հասնում։ Այդ որակի շշերում երկարաժամկետ եւ հեռավոր տեղափոխությունների ժամանակ [illegible] մեծանում է, որի հետեւանքով վաճառքի գինը բարձրանում է 2–3 տոկոսով։

«Ջերմուկի» արտադրողները սակայն լավատես են եւ քայլ առ քայլ հաղթահարում են խոչընդոտները։

ԱՆՈՒՇ ԳՈՒԼՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուսաստան-Հայաստան՝ «խորացված ռազմավարական գործընկերություն»

Սկիզբը էջ 1

Նախագահ Տեր-Պետրոսյանի պաշտոնական այցի երկրորդ օրը նույնքան հագեցած էր եւ էլ ավելի նշանակալից։ Առավոտյան Կրեմլում կայացավ նախագահներ Բորիս Ելցինի եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի շուրջ մեկ ժամ տեւած առանձնազրույցը, որին հետեւեցին բանակցություններ պատվիրակությունների ամբողջ կազմերով։ Հանդիպման ընթացքում երկուստեք արձանագրվեց, որ Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ հաստատվել են ջերմ, բարեկամական հարաբերություններ։ Միեւնույն ժամանակ նշվեց, որ երկկողմ տնտեսական համագործակցության ներկա մակարդակը չի բավարարում կողմերից եւ ոչ մեկին։ Օրվա եւ ողջ այցելության գլխավոր արդյունքը հանդիսացավ Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ «Բարեկամության, համագործակցության եւ փոխօգնության մասին» պայմանագրի ստորագրումը։ Կողմերն այդ պայմանագրի 23 հոդվածներում պարտավորվեցին ամրապնդել բարեկամական հարաբերությունները բոլոր բնագավառներում, տնտեսությունում, խաղաղության մեջ, պաշտպանության հարցերում, մշակույթում։ Միասին հանդես գալ ի պաշտպանություն երկու հանրապետությունների ինքնիշխանության, տարածքային ամբողջականության եւ նրանց անվտանգության ապահովման։ Պայմանագիրը կնքված է 25 տարի ժամկետով, որից հետո յուրաքանչյուր 10 տարին մեկ կերկարաձգվի։ Պայմանագիրն ուժի մեջ կմտնի վավերագրերի փոխանակման օրից։ Այդ արարողությունը տեղի կունենա Երեւանում։ Ռուսաստանի նախագահի համոզմամբ, այն թույլ կտա որակապես նոր մակարդակի բարձրացնել երկու երկրների հարաբերությունները։ Մակարդակ, որը Բորիս Ելցինը բնութագրեց իբրեւ «խորացված ռազմավարական գործընկերություն»։ Արարողությունից հետո թե՛ նախագահ Ելցինը, եւ թե՛ նախագահ Տեր-Պետրոսյանը պայմանագրի ստորագրումը որակեցին որպես պատմական իրադարձություն։ Բորիս Ելցինը հույս հայտնեց, որ 2 նախագահների պայմանավորվածությունները դրական ազդեցություն կունենան ԱՊՀ անդամ երկրների ինտեգրացման գործընթացի վրա։ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ կնքված երկկողմ պայմանագրին չափազանց բարձր գնահատական տվեց նաեւ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը։ Ըստ նրա, այսօր Կրեմլում ստորագրված պայմանագիրը եւ համատեղ հռչակագիրը պետք է նոր, ուժեղ թափ հաղորդեն երկու երկրների քաղաքական, մշակութային եւ հատկապես տնտեսական կապերի զարգացմանը։ Ռուսաստանի վարչապետի կարծիքով, պայմանագիրը Ռուսաստանի եւ Հայաստանի համար ճանապարհներ է բացում տնտեսության տարբեր բնագավառներում, եւ նախ եւ առաջ, էներգետիկայի եւ տրանսպորտի ոլորտներում համատեղ խոշոր նախագծերի իրագործման ուղղությամբ։ Չեռնոմիրդինն այդ առնչությամբ կարեւորեց համատեղ ռուս-հայկական ձեռնարկությունների ստեղծման նշանակությունը։ Հետաքրքիր է, որ ինչպես Ռուսաստանի վարչապետն է կարծում, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ «Բարեկամության, համագործակցության եւ փոխօգնության մասին» պայմանագրի կնքումը դրականորեն կանդրադառնա ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վրա։ Ի դեպ, մամլո ասուլիսում նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը տեղեկացրեց լրագրողներին, որ ղարաբաղյան հակամարտության հարցը քննարկվել է ռուսաստանյան անխտիր բոլոր գործիչների հետ Հայաստանի ղեկավարի ունեցած հանդիպումներում։ Սակայն, ի տարբերություն Վիկտոր Չեռնոմիրդինի, նախագահ Տեր-Պետրոսյանը հակված չէ ռուս-հայկական պայմանագրի փոխօգնությանը վերաբերող դրույթները կապել ո՛չ Ադրբեջանի նկատմամբ ռազմական առավելություն ձեռք բերելու, հետեւաբար եւ ղարաբաղյան հարցը Հայաստանի օգտին լուծելու, եւ ոչ էլ ՆԱՏՕ-ի սպառնալիքից համատեղ պաշտպանվելու հրամայականների հետ։ «Պայմանագիրը վերաբերում է միմիայն մեր երկու երկրների ներքին հարաբերություններին, կանոնակարգելով մեկմեկու հանդեպ պարտավորությունները այն դեպքում, եթե կողմերից մեկը ենթարկվի ագրեսիայի», ասաց ՀՀ նախագահը։

Մյուս կողմից, երեկ թուրքական թերթերը հաղորդեցին, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հանդիպումների շարքում նախատեսված է նաեւ տեսակցություն Գազպրոմի նախագահի հետ, ինչից անմիջապես հետո վերջինս մեկնելու է Անկարա։ Մոսկվայում թուրք լրագրողների համաձայն, Գազպրոմի նախագահի այդ հանդիպումները նպատակ ունեն պայմանավորվելու Ռուսաստան-Հայաստան-Թուրքիա գազատար խողովակացանց կառուցելու ծրագրի հետ, որ, միաս ըստ թուրք լրագրողների, ավելի մեծ նշանակություն կարող է ունենալ՝ քան ադրբեջանական նավթի շահագործման ծրագիրը։

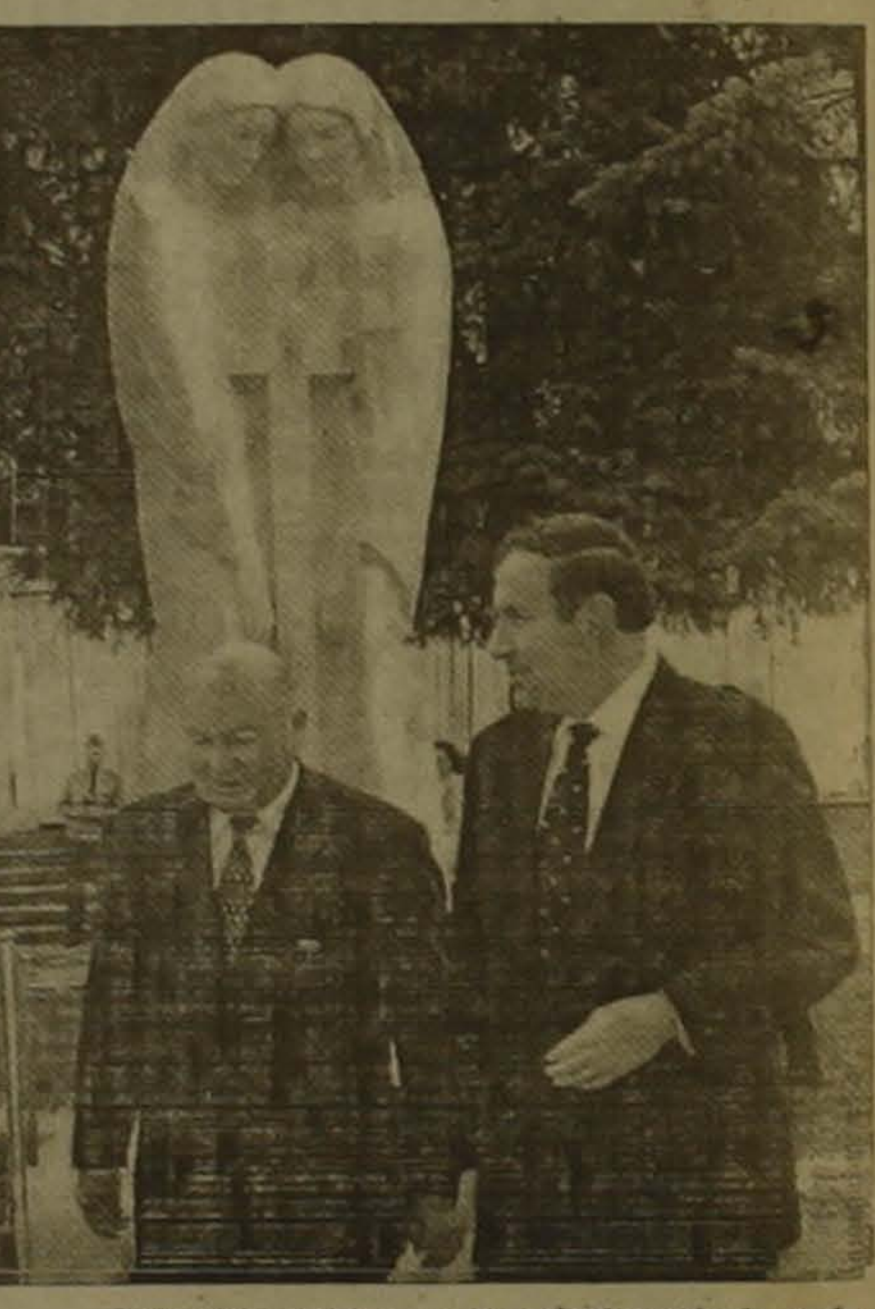

Մոսկվայում բացվեց ռուս-հայկական բարեկամությունը խորհրդանշող հուշարձանը

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ազգային

Մեր ժողովրդի պատմության ու պարծանքը խորհրդանշող Մեծ հայը 70 տարի առաջ հեռավոր Ամերիկայում զգալով իր մոտալուտ մահը պատգամում էր մտերիմներին՝ մասնավորապես կնոջը՝ Նվարդին.

– Մարմինս օտար հողի չթողնե՛ս, անպայման Հայաստան փոխադրե:

Այո, իր ողջ գիտակցական կյանքն ազգի ազատագրության գաղափարին նվիրաբերած, իր անչափ սիրած ժողովրդի կողմից խորապես եւ անմնացորդ սիրված, կենդանության օրով առասպելացված, աստվածատուր հերոսը 70 տարի առաջ, օգոստոսի 31-ին հրաժեշտ տվեց երկրային կյանքին, իր իսկ

Եվ երբ Անդրանիկին համոզում էին զենքերը հանձնել եւ անձնատուր լինել, որով իրեն եւ իր ջոկատի ֆիդայիներին կշնորհվի ազատություն, նա, ինչպես բաստեր կհավատային, չհավատաց, չխաբվեց, ոչ զենքերը հանձնեց եւ ոչ էլ անձնատուր եղավ, չնայած անհավանական էր շրջապատումից դուրս գալը, քանի որ ոչ ռազմամթերք էր մնացել եւ ոչ էլ սննդամթերք պաշարված վանքում:

Անդրանիկը իր աստվածատուր խելքով եւ ռազմական իմաստությամբ կարողացավ առանց կորուստի գիշերով իր ջոկատը դուրս բերել պաշարման օղակից, զարմանք պատճառելով շուրջ մեկ ամիս դեմքերին ուշի-ուշով

Վերջին տարիներին Հայաստանում լույս տեսան զորավար Անդրանիկի կյանքին եւ գործունեությանը նվիրված մի շարք արժեքավոր մենագրություններ. Սերո Խանզադյանի, Անդրանիկ Չելեպյանի (ԱՄՆ), Հրաչիկ Սիմոնյանի, Համբարձում Կարապետյանի, սփյուռքում եւ հայրենիքում ժամանակին լույս տեսած Ավետիս Ահարոնյանի եւ Վազգեն Անդրեասյանի խիստ արժեքավոր գրքերը, ինչպես նաեւ Գեւորգ Ղարիբջանյանի ուսումնասիրությունները պեղելիս պարզ է դառնում զորավար Անդրանիկի զարմանահրաշ եւ առեղծվածային կերպարը:

– Ինչպե՞ս է, որ մի անձի մեջ ա-

Ոգեկոչենք Զորավար Անդրանիկին

Մահվան 70-ամյակի առիթով

խոսքերով՝ գործը կիսատ թողած եւ մուրազին չհասած, խորը դառնացած օտարության մեջ, ուր հասել էր Հայաստանի առաջին հանրապետության որոշ ղեկավարների ժամանակին վարած, մեղմ ասած, անհեռատես քաղաքականության պատճառով, թե «Չեմ ցանկանար վկան ըլլալ այդ ստորացուցիչ պայմանագրի իրագործմանը, որով դուք դարերով եկած ստրկության շղթան ձեր իսկ ձեռքերով ձեր վիզը անցուցիք» (իմա՝ Բաթումի դաշնագիրը):

Զորավարին խորապես վիրավորել էր նաեւ հանրապետության ղեկավարության կողմից իր եւ իր կամավորական գնդի զինվորների նկատմամբ թշնամական գործողություններ, որոնց հետեւանքով նրանց երեսին էր նետում.

– Արյուն ձեր ի գլուխ ձեր, ըրեք ինչ կուզեք, բայց Ռուսիո դռները մեզի դեմ մի փակեք...

Կամ ... Պարտք եմ համարում հայտնել... որ Ղարաբաղի, Զանգեզուրի 300 հազար ընչից ավելի հայությունը չի կարող ճանաչել Ադրբեջանի որեւէ իրավունք իր տերիտորիայի նկատմամբ:

Որքան խորաթափանց, անգամ [illegible] եւ մարգարեական հա- [illegible] հերոսի կողմից...

Եվ այն, որ պոլիտիկոսները պարտադրում էին Անդրանիկին կուսակցական հնազանդություն, նա ըմբոստացած նետում էր նրանց երեսին.

– Ես ոչ մի կուսակցություն չեմ ճանաչել, ես կճանչնամ հայ ժողովուրդը եւ նրա ազատության համար կկռվիմ...

Եվ իրոք, պատմության մեջ քիչ են այն զորականները, որ այդքան երկարատեւ կռված լինեն հայրենիքի ազատագրության համար: Եվ իզուր չէ, որ ժամանակակից հայտնի քաղաքագետները Անդրանիկին համեմատել են Իտալիայի ազատագրության պայքարի հերոս Գարիբալդիի հետ: Անունը սխալ տալուց խուսափելով նշեմ թուրք մի փաշայի պատկանող հետեւյալ միտքը. «Նորե՞ն Անդրանիկը... այդ մարդը չզարնվեցա՞վ, չհոգնեցա՞վ, չծերացա՞վ, այդ ի՞նչ ուժ է անոր մեջ»:

Իրոք, այդ ինչ աստվածատուր ուժ էր հերոսի մեջ. երբ հոդացավով ծանր հիվանդ Անդրանիկին հայտնեցին, որ Աղբյուր Սերոբին նենգությամբ գերեվարած եւ գլխատած Խալիլ Բեկը իր թիկնապահներով անցնելու է մոտակա ձորով՝ գնալու իր ամառանոցը, Անդրանիկը իր երդումին հավատարիմ, հաղթահարելով անտանելի ցավը, հմտորեն կազմակերպեց Խալիլի գերեվարումը, եւ կարդալով նրա երեսին իր կատարած բոլոր վայրագությունները, նրա իսկ դաշույնով կտրեց գլուխը եւ տեղի գլխին ցցած՝ պտտեցնել տվեց այն գյուղերում, որտեղ պտտեցնել էր տվել Խալիլը Սերոբի գլուխը:

Իսկ երբ թուրքական թերթերն այդ գործողության առիթով Անդրանիկին եւ իր ֆիդայիներին սկսեցին որակել որպես անօրեններ-ավազակներ, արժանապատվության ինչ հանդուգն խիզախությամբ, Անդրանիկը իր 30 հոգու չհասնող ջոկատով կամովին պաշարվեց Մշո Առաքելոց վանքում եւ շուրջ մեկ ամիս պատերազմեց հազարապատիկ թվաքանակով ավելի զինված թուրքական կանոնավոր զորքի դեմ: Եվ երբ Մուշի կուսակալը եւ Պոլսից եկած սուլթանի դեսպանը հարցնում են Անդրանիկին, թե ինչ է պահանջում, նա պատասխանում է, որ վերջ տրվեն հայ խաղաղ շինականի նկատմամբ բոլոր բռնությունները, հարստահարումն ու կեղեքումը, անպատվությունն ու թալանը, առեւանգումներն ու սպանությունները:

հետեւող թուրքական եւ օտարերկրյա զինվորական գործիչներին:

Իրոք որ Անդրանիկը գոնե մեզ հայտնի ոչ մի դեպքում ռազմական գործողությունների մեջ չի սխալվել, կանխատեսել է դեպքերի հետագա ընթացքը ռազմադաշտում:

Անվրեպ են եղել Անդրանիկի կանխատեսումները նաեւ քաղաքականության մեջ:

Ոնց չհիշել նրա, ցավոք, մարգարեական գուշակումը թուրքերի հետ բարեկամության հարցում, երբ մի շարք խելացի ընկերներ հավատացին, խաբվեցին երիտթուրքերի կոչերին, լոզունգներին. «Եղբայրություն, խաղաղություն, հավասարություն» խաղալով թուրքերը սիրաշահեցին հայ առաջավոր մտավորականությանը եւ քաղաքական գործիչներին, որոնց համար պառլամենտում տեղեր բացվեցին եւ որոնք անգամ ակնարկում էին, որ Անդրանիկը նույնպես մտնի թուրքական խորհրդարան...

Անդրանիկը, դիմելով հավատացող ընկերներին, ասում էր. «Չեմ ցանկանար, բայց հիշեք, որ այն ձեռքերը, որոնք դուք կսեղմեք այժմ, օր մը ձեզ պիտի խեղդեն...»:

Ցավոք, շատ չանցած Անդրանիկի զգուշացումը իրականացավ:

Կամ, Էրզրումի ճակատ գնալուց առաջ, Անդրանիկը տեսնելով քաղաքագետների կրավորական, ձգձգող գործողությունները, ասում էր. «Ասոնք Էրզրումը կուտան, Կարսն ալ կուտան»:

Այդ այն դեպքում, երբ Էրզրումի եւ Կարսի պահեստներում կային քանակությամբ անհրաժեշտ ռազմական եւ տնտեսական պաշարներ:

Անդրանիկը գնում էր ճակատ, իսկ զորքը լքում էր ռազմաճակատը...

– Կարգապահությունը շատ հեռու էր ռազմական պայմաններին նպաստող իրադրությունից: Բավական էր, որ մինչեւ այդ գումարված ազգային խորհրդում որոշումներ ընդունվեր դասալքության դեմ, ինչպես առաջարկել էին Անդրանիկն ու գեներալ Թովմաս Նազարբեկյանը, այսօր թերեւս այլ կլիներ Հայաստանի աշխարհաքաղաքական պատկերը:

Մեր կարծիքով, Անդրանիկին Էրզրումի ճակատ ուղարկելը ազգային խորհրդի կողմից զուտ քաղաքական, պոպուլիստական որոշում էր, քան ռազմական անհրաժեշտության նկատառում:

մենաբարձրյալը մարմնավորել է այդչափ բարեմասնություններ. ազգասիրություն, մարդասիրություն, հայրենի երկրի եւ մայր հողի նկատմամբ պաշտամունքայնություն, մարտական ընկերների նկատմամբ ծնողական սիրո դրսեւորում, փառքի նկատմամբ անտարբերություն, գաղափարի եւ նպատակի զինվոր, ազգային եւ անձնական արժանապատվության աննկուն մարտիկ, հայրենիքի ազատագրության համար անձնական բոլոր վայելքներն անտեսող, ռազմական եւ քաղաքական անվրեպ կանխատեսում ունեցող մարդ արարած:

Բայց ի՞նչ էր պատգամում իր կյանքի մայրամուտին իր պաշտելի հայրենիքի կարոտով այրվող, ադամանդակուռ ոսկեզօծ սուրը արդեն հայրենիք ուղարկած եւ իր սիրելի ժողովրդին պահ տված Հերոսը.

– Կուզեմ թաղվիլ Արարատի հայացքի ներքո, կարծում եմ, որ ազգիս համար այնքան մը ըրած ըլլամ, որ երկու մետր հողի արժանի ըլլամ...

Տեղին է նշել, որ շատ ու շատ [illegible] կուսակցական, քաղաքական, մշակույթի, անգամ պետական գործիչներ կոմունիստական ռեժիմի իսկ տարիներին Փարիզում գտնված կարճատեւ միջոցներին առիթը բաց չէին թողնում այցելելու հերոսի գերեզմանին եւ մեզ գրավոր հասել են նրանց շատ մտորումներ:

– Անդրանիկի նման իսկական ազգային հերոսներն աշխարհ են գալիս ոչ այդքան հաճախ (ծովակալ Հովհաննես Իսակով)

– Ես հպարտ եմ, որ եղել եմ Անդրանիկի զինվորը (մարշալ Հովհաննես Բաղրամյան):

Իսկ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանը տրտում ցավով հետագայում գրում էր. «Ներդաշնակո՞ւմ է արդյոք զորավար Անդրանիկի՝ Փարիզում օտար այս գերեզմանատանը հանգչելու իրողությունը պատմության եւ արդարության հետ»:

Իսկ երջանկահիշատակ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Առաջինը դեռեւս տասնամյակներ առաջ այցելելով հերոսի գերեզմանին, բազմաթիվ ուղեկցողների առջեւ ունեցել է այժմ արդեն քաջ հայտնի հետեւյալ բանախոսությունը.

– Անդրանիկ, մեր օրերի Մհեր, պահ ես՝ Հայոց հայրապետս, կանգնած եմ դամբարանիդ առջեւ... հետս հայրենիքեն ափ մը հող չբերեցի շիրիմիդ համար, քանզի սիրտս կվկայե, որ հեռու չէ այն օրը, երբ մայր հողը կուրծքը կբանա եւ կընդունի հերոսիդ աճյունը:

... Եվ քանի որ այժմ բոլոր շինծու արգելքները վերացած են եւ առկա է հաստատագրված ֆրանսիական դատարանի ամենաբարձրագույն ատյանի դրական որոշումը, ապա մնում է միայն քաղաքացիական եւ ազգային արժանապատվության դրսեւորում հանրապետության բարձրագույն ղեկավարության կողմից, որին եւ հավատալով սպասում ենք գործնական ձեռնարկումների:

Իր աճյունը հայրենիք տեղափոխելը հանգուցյալի վերջին ցանկությունն էր եւ մայր հողի պահանջը, որի ազատագրության համար իր ողջ գիտակցական կյանքը ազգի զոհասեղանին դրեց փառաբանված այրը Զորավար Անդրանիկը:

ՆՈՐԱՅՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Զորավար Անդրանիկի
ՀՀ միության նախագահ

ԴՊՐՈՑ

Բնական սերնդափոխությո՞ւն, թե՞ տնօրենների ջարդ

Օրերս քաղաքապետի հրամանով Երեւանի դպրոցների 26 տնօրեններ ազատվել են աշխատանքից: Կենսաթոշակային տարիքը լրացած տնօրենների փոխարինումը երիտասարդ կադրերով ուսումնական տարվա հենց նախօրեին դպրոցներում դժգոհության ալիք է առաջացրել: Ուսուցչական կոլեկտիվների ներկայացուցիչները խումբ-խումբ գալիս են քաղաքապետարանի կրթության բաժին եւ փորձում վերականգնել իրենց տնօրեններին:

Կրթության բաժնի պետ Սերգեյ Պողոսյանը համոզված է, որ բնական սերնդափոխությունից դպրոցները շահելու են. «Մանավանդ ընտրվել է լավագույն ուղին: Հանրակրթական հաստատության կառավարման մեջ կատարված փոփոխության համաձայն դպրոցի կառավարման մարմին է դառնում խորհուրդը, որի կազմի մեջ կընդգրկվեն բոլոր նախկին տնօրենները: Այսպիսով, հնարավոր կլինի հին եւ նորի համատեղ աշխատանքը, երբ փորձառու տնօրենը իր փորձը կփոխանցի երիտասարդին եւ անմիջականորեն կմասնակցի դպրոցի կառավարման աշխատանքներին»:

Ավելացնենք նաեւ, որ ազատված տնօրենների մեծ մասը 10 ու ավելի տարի է, ինչ զբաղեցնում է տնօրենի պաշտոնը, եւ բոլորը 60 ու ավելի տարեկան են:

«ԵՐԵՎԱՆ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

«Քրիստոնյա Հայաստան» հանրագիտարան

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակի առթիվ առաջին անգամ ընթերցողին է ներկայացվելու «Քրիստոնյա Հայաստան» հանրագիտարանը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հովանավորությամբ իրականացնելու է Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրությունը: Հայերեն եւ անգլերեն այդ հրատարակությունն ընդգրկելու է քրիստոնեական Հայաստանի, Հայ եկեղեցու ամբողջ պատմությունը, դեպքերն ու դեմքերը, հոգեւոր եւ նյութական մշակույթը՝ քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն ընդունվելու ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը: Կներկայացվեն եկեղեցու երախտավորները, նշանավոր գործիչները, սրբերն ու հանուն հավատքի իրենց կյանքը զոհաբերած նահատակները: Եկեղեցու պատմության ու նրա դերի վերհանման լույսի ներքո կնկարագրվեն վանական համալիրները, վարդապետարանները, համալսարանները, գրչության ու մանրանկարչության կենտրոնները, քրիստոնեական մշակույթին ու իրողություններին վերաբերող այլ փաստեր ու երեւույթներ:

Գրանցվել է ՀՀ դատախազության «Օրինականություն» տեղեկագիրը

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի նիստում գրանցում է ստացել «Օրինականություն» տեղեկագիրը: «Մարգարիտա» ռադիոընկերությունը վերագրանցվել է որպես հեռուստախմբագրություն, փոփոխություններ են կատարվել «Խաչմերուկ» եւ «Իրավունք» թերթերի, Լիբերալ երիտասարդական միության կանոնադրություններում: Գրանցվել են նաեւ մի շարք հասարակական կազմակերպություններ՝ Մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության հայկական ընկերությունը, Դասագրքերի շրջանառու հիմնադրամը, Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ ընտանիքի պլանավորման հասարակական կազմակերպությունը, ժողովրդավարական աջակցության կենտրոնը, Վանաձոր եւ Քույր քաղաքներ բարեգործական կազմակերպությունը, «Գործարար հայեր» բարեգործական միությունը, «Առողջություն-հաղթանակ» մարզական ակումբը, Մարզաձեւերի գծով հայ սեւ գոտիավորների միությունը:

Երկրապահները արդարությունը վերականգնեցին յուրօրինակ ձեւով

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ինչպե՞ս կարող է մարդու իրավունքները պաշտպանելու հավակնություն ունեցող կազմակերպությունը ոտնահարել երեխաների իրավունքները», ասաց Երկրապահ կամավորականների միության (ԵԿՄ) Վանաձորի բաժանմունքի նախագահի պաշտոնակատար Արծրուն Խաչատրյանը Վանաձորում լրագրողների հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ:

(ՀՀ ԵԿՄ նախաձեռնությամբ անցկացված այս հանդիպման նպատակն էր պարզաբանել վերջերս Վանաձորի մանկական գրադարանում տեղի ունեցած իրադարձությունները, որոնց շուրջ մամուլում հայտնվել են տարբեր մեկնաբանություններ: Խոսքը վերաբերում է Վանաձորի մանկական գրադարանում Մարդու իրավունքների գրադարանի զբաղեցրած տարածքի շուրջ ծագած վեճին: («Ազգը» անդրադարձել էր մարդու իրավունքների գրադարանի այդ տարածքից արտաքսման դեպքին: – խմբ.)

Պրն Խաչատրյանը տեղեկացրեց, որ Վանաձորի քաղաքապետ Անդրանիկ Հարությունյանի որոշմամբ մանկական գրադարանի տարածքի մի մասը ս. թ. փետրվարին վարձակալական հիմունքներով հատկացվել էր Հայաստանի սահմանադրական իրավունքի կենտրոնին՝ մարդու իրավունքների գրադարանի աշխատանքները կազմակերպելու համար: Սակայն նույն թվի հուլիսի 1-ից հաշվի առնելով թիվ 3 մանկական գրադարանի կոլեկտիվի ցանկությունը, Վանաձորի Գրադարանների կենտրոնացված համակարգի տնօրինությունն իր համաձայնությունն էր տվել գրադարանը դարձնելու ԵԿՄ Վանաձորի բաժանմունքի գրասենյակում հաշվառված զոհված եւ վիրավոր ազատամարտիկների անչափահաս երեխաների հենակետային կրթական կենտրոն, որտեղ երեխաների ուսման առաջադիմությունն ապահովելու նպատակով նրանց հետ խմբակային աշխատանքներ պիտի կազմակերպվեին:

ԿԳՀ փոխտնօրեն Ֆրոսյա Զանջուղազյանը հայտնեց, որ 1951 թվականից գործող թիվ 3 գրադարանը Վանաձորի միակ մանկական գրադարանն է: Վարձակալության հանձնված երկու սենյակներից մեկում գտնվում է գրապահոցը, որ խնամքով առանձնացված է 1-4 դասարանների աշակերտների համար նախատեսված գրականությունը: Կից սենյակում ընթերցասրահն է, կա դաշնամուր, որն օգտագործվում է երգի խմբակի ամենօրյա պարապմունքների ժամանակ: Այնտեղ են կազմակերպվում նաեւ այլ խմբակների աշխատանքները: Գրադարանի տարածքի մնացած մասում գտնվում է բարձր դասարանների գրականությունը եւ ընթերցասրահը: Տկն Զանջուղազյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ տարածքը վերադարձնելու մասին կոլեկտիվի դիմումները վերադաս ատյանների կողմից անպատասխան մնալուց հետո նրանք դիմել են իրենց հովանավորող երկրապահների օգնությանը, որոնք էլ յուրօրինակ ձեւով վերականգնել են արդարությունը:

Լոռու մարզպետի տեղակալ Ստեփան Այվազյանի կարծիքով, գրադարանի տարածքի տարանջատումը սխալ է եղել: Միեւնույն ժամանակ նա հավաստիացրեց, որ խնդիրը մոտ ժամանակներս կլուծվի հաշվի առնելով երկու կողմերի շահերը: Հակառակ կողմի դիրքորոշումը մեզ չհաջողվեց պարզել, քանի որ Վանաձորի քաղաքապետի եւ Մարդու իրավունքների գրադարանի տնօրենի հետ նախապես ծրագրված հանդիպումները այդպես էլ չկայացան:

Ռոբերտ Բրուս Լոքհարթը Կարախանի մասին

Կարախանի անունը միշտ էլ կապել ենք արտաքին գործերի կոմիսար Չիչերինի հետ, որի տեղակալն էր նա, ու հատկապես ասվում է, որ նա ջանացել է մոսկովյան բանակցություններում դրական դեր կատարել հօգուտ Հայաստանի: Դա համակրական է դարձրել նրա անունը մեզ համար, թեպետ նրա, ինչպես նաև Չիչերինի ջանքերը, ասվում է, արդյունք չեն տվել ինչ-ինչ պատճառներով, որոնք մնում են մի տեսակ խորհրդավոր կիսաթափանց մշուշով պատված: Մեզ համար Կարախանն էլ դեռ մնում է որպես համակրելի անուն միայն: Փաստորեն ոչ մի պատկերացում չունենք նրա կենդանի անձնավորության մասին: Պատճառը, անշուշտ, այն է, որ նա ևս դարձավ ստալինյան «մաքրագործումների» զոհ, իսկ բոլոր այդ զոհերը պատմության էջերից էլ ջնջվեցին տարիներով, նրանց անունը հիշելն իսկ վտանգավոր էր: Օրերս պատահաբար ձեռքս ընկավ բրիտանական դիվանագետ ու գրող, շոտլանդացի սըր Ռոբերտ Բրուս Լոքհարթի 1952-ին գրված ու Լոնդոնում հրատարակված «Իմ Եվրոպան» գիրքը, ուր հանդիպեցի Կարախանի հետ նրա անձնական ծանոթությունը կենդանի նկարագրող էջերի: Լոքհարթը դեռ երիտասարդ տարիքում եղել է բրիտանական հյուպատոս Մոսկվայում, իսկ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո, 1917-18-ին, արդեն ոչ-պաշտոնական ներկայացուցիչ, քանի որ Մեծ Բրիտանիան չէր ճանաչել բոլշևիկյան կառավարությունը: Աշխույժ, մարդամոտ, ռուսերենին լավ տիրապետած, նա մոտիկ հարաբերվել է բոլշևիկյան ղեկավարների հետ, դեմ է եղել ինտերվենցիայի գաղափարին, նույնիսկ դժգոհություն հարուցելով իր հանդեպ Լոնդոնում: Լենինի վրա կատարված մահափորձի օրը Լոքհարթն էլ ձերբակալվել է ուրիշ բազմաթիվ օտարականների հետ: Նրա վրա իսկույն բարդել են «դավադրության» սարքողի մեղադրանք ծայր տված ահավոր կարմիր տեռորի այդ օրերին: Շատ չանցած ազատ է արձակվել նա ու փոխանակվել Լոնդոնում ի պատասխան ձերբակալված սովետական ոչ-պաշտոնական ներկայացուցիչ Լիտվինովի հետ: Ըստ սովետական մեթոդի, սակայն, հետագայում էլ շարունակվել են զրպարտական գռեհիկ վերագրումները նրա հասցեին: Իսկ Լոքհարթը միշտ էլ մի հատուկ սեր է տածել Ռուսաստանի նկատմամբ: Իր հմայիչ բնավորությամբ, ծանոթությունների լայն շրջանակով նա եղել է մեծ համակրանք վայելած դիվանագետ Եվրոպայում, գրել է խոհուն և գրավիչ հուշագրական գրքեր: «Իմ Եվրոպան» գրքից Կարախանին առնչվող հատվածները, նաև այդ օրերի մթնոլորտն ընդգրկող բնագրից թարգմանելով ներկայացնում եմ հայ ընթերցողին:

ԿԱՐԴԻՍ ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆ

1917-18 թվականների սովետական ղեկավարներն իրենց նկարագրով և մանավանդ արտաքին տեսքով տարբեր էին ստալինյան ժամանակաշրջանի հագված-շքված մինիստրներից ու շքանշաններով բեռնավորված գեներալներից: Ստալինյան վարչակարգն այսօր ավանդական ցարական հարգանքն ունի աստիճանակարգի և պրոտոկոլի հանդեպ: 1917-18 թվականներին իրադարձությունների արագությունն այնպիսին էր, որ ցերեկն ու գիշերը չէին հերիքում դրա հետ քայլ պահելու: Առաջնորդները հագուստով էին քնում և օրերով չէին սափրվում:

...Ուսադիրներ չկային գեներալների համար, կարելի չէր սպային զատորոշել զինվորից: ...Կոմիսարներից միայն Տրոցկին ու Կարախանը կարևորություն էին տալիս իրենց արտաքին տեսքին միայն, նրանք էին խնամում իրենց եղունգներն անգամ:

Բոլոր կոմիսարները հոգնաբեկ էին անկասկած, բայց կարմրած կոպերով նրանց աչքերը վառվում էին ոգևորությամբ: Որքան կարող էի դատել, կատարյալ հավասարություն կար նրանց միջև ու ճնշում չէին բանեցնում իրենց կողմնակիցների վրա: Արդյունավետության տեսակետից շատ էին, անշուշտ, արժեքավոր ժամանակ վատնում իրար հետ վիճելով ու հանրահավաքների մասնակցելով: Ու որևէ նշան չեմ նկատել այն կասկածամտության, որ այժմ բնավորում է ստալինյան վարչակարգի մթնոլորտը: Կային մանր նախանձություններ, բայց 1917-18 թվականներին կառավարության կամ Պետրոգրադի և Մոսկվայի սովետների ոչ մի անդամ որևէ վտանգ չէր զգում իր անձի հանդեպ, մտքով էլ չէր անցկացնում, որ հեղափոխությունը պիտի հոշոտեր իր սեփական զավակներին: Իսկ այսօր Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը կատարած կենտրոնական կոմիտեի երեսուներկու անդամներից միայն Ստալինն է ողջ մնացել: Ոմանք մեռան բնական մահով: Մի քանիսն անձնասպան եղան: Մյուսները «լիկվիդացվեցին», միակ նոր բառը, որ բոլշևիկյան հեղափոխությունը տվել է բոլոր լեզուներին:

Մինչև 1918-ի հունիսը, երբ դաշնակիցների քաղաքականությունը հայտնորեն թշնամական դարձավ բոլշևիկյան վարչակարգի հանդեպ, իմ մտքով անգամ չէր անցնում, որ կարող է որևէ վտանգ սպառնալ իմ անձին: Ճիշտ է, փողոցները վտանգավոր էին գիշերը, որովհետև ավազակներն ու այսպես կոչված անարխիստները մութ անկյուններում թաքնված սպասում էին անզգույշ զոհերին: ...Այդ գիշերային վտանգները, սակայն, քիչ նշանակություն ունեին կյանքի այն աշխուժության մեջ, որն ինձ մոտիկ շփման բերեց մարդկանց հետ, որոնց անունները այսօր պատմությանն են պատկանում, բայց այն ժամանակ գրեթե հայտնի չէին արտաքին աշխարհին: Քանի դեռ (Առաջին համաշխարհային) պատերազմի ելքը տարակուսելի էր, նրանք շատ էին ձգտում կապեր պահպանելու դաշնակիցների հետ, և այնպիսի մարդիկ, ինչպես Ռոբինսը, Սադուլը և ես, որպես ինտերվենցիայի գաղափարին ընդդիմացողներ, լավ էին ընդունվում: Տրոցկին ինձ անցագիր էր տրամադրել ազատորեն գնալու որտեղ ուզում էի, ունեի նրա անձնական հեռախոսի թիվը, խիստ արժեքավոր առանձնաշնորհում այդ օրերին, և միշտ նրան դիմում էի անուն-հայրանունով՝ Լև Դավիդովիչ: Չիչերինին, Կարախանին, Ռադեկին և Պետերսին հաճախ էի տեսնում, և Ռադեկն ու Կարախանը որոշ առիթներով [illegible] այցելում էին ինձ մի վիսկի խմում, մի սիգար կամ անգլիական ծխախոտով մի ծխամորճ ծխում և ազատորեն զրուցում իրադարձությունների ընթացքի և իրենց գործընկերների մասին:

Այս հինգ հոգին ներկայացնում էին 1918-ի մարդկանց տիպական մի դիմագիծը: Տրոցկին հարավային ռուսական հրեա էր, Ռադեկը լեհական հրեա: Կարախանը հայ էր, Պետերսը լատիշ: Միակ զուտ ռուսը Չիչերինն էր, որ ազնվական մի ընտանիքից էր ու իր ասպարեզը սկսել էր որպես ցարական դիվանագետ: Չիչերինը մահացավ Մոսկվայում մենավոր զառամության մեջ: Մյուսները ստալինյան «մաքրագործումների» զոհ դարձան: Այժմ, երբ մահացած են նրանք, ես կարող եմ, որպես դամբանական խոսք, ավելացնել որոշ անձնական մանրամասներ, որոնք ստիպված էի, իրենց իսկ ապահովության համար, զանցառել իմ «Բրիտանական գործակալի հուշերը» գրքում, երբ դեռ ողջ էին նրանք:

...Լև Միխայլովիչ Կարախանի հետ իմ առնչությունն ավելի բախտավոր եղավ: Բարձրահասակ, գեղեցիկ ու լավ հագնված, նա միշտ էլ արտակարգ անկեղծ ու քաղաքավարի էր իր բարեկամական հարաբերություններում ինձ հետ: Այն օրը, երբ դաշնակիցները ցամաքահանում կատարեցին Արխանգելսկում, նա անձնական մի խնդրանքով դիմեց ինձ: Եթե բրիտանացիները Մոսկվա հասնեին, բոլշևիկները պիտի քաշվեին դեպի Ուրալները և պայքարը շարունակեին: Ինքը նրանց հետ էր գնալու, բայց իր կինը ստիպված էր մնալ: Կվերցնե՞ի նրան իմ պաշտպանության տակ: Անշուշտ խոստացա: Դա ինձ օգտակար եղավ, երբ մի ամիս հետո ձերբակալվեցի, որովհետև Կարախանը մի քանի անգամ ինձ այցելեց բանտում և իր բարյացակամությամբ շատ բան արեց իմ անձնական տագնապը թեթևացնելու: Նա չթաքցրեց էլ, որ գիտեր, թե իմ դեմ մեղադրանքները կեղծ էին: Դրանք արդարացնում էր այսպիսի բացատրությամբ. «Ձեր կառավարությունը սատարում է հեղափոխության դեմ պատերազմին: Դաշնակից գործակալների կողմից ամեն տեսակ անկարգություններ են կատարվել այս երկրում: Դուք այդ անկարգությունների խորհրդանիշն եք դարձել: Երկու համաշխարհային ուժերի բախման միջև անհատը պետք է տուժի»: Երբ նա եկավ ինձ ցտեսություն ասելու իմ ազատ արձակվելու օրը, ես զգացի, որ առնվազն մեկ բարեկամ ունեմ բոլշևիկների մեջ:

Չէի սխալվել: 1935-ի հուլիսի 1-ին Լոնդոնում ինձ հեռախոսեց սովետական դեսպան Մայսկին: «Այստեղ մի հին բարեկամ կա, որ ուզում է խոսել ձեզ հետ», ասաց նա և փոխանցեց լսափողը: Հին բարեկամս Կարախանն էր: Հրավիրեցի նրան ինձ հետ նախաճաշելու հաջորդ օրը կեսօրին Բուլիստինի ռեստորանում, և նա հարցրեց՝ կարո՞ղ է իր կնոջն էլ բերել:

Հաջորդ օրը ես մի ռոպե ուշացա, և ինձ ասացին, որ հյուրերս արդեն տեղավորվել են: Անկյունից աչքի տակով նայեցի վստահ լինելու համար, որ կճանաչեմ նրանց: Կարախանին իսկույն նկատեցի, բայց կինն այն չէր, որին գիտեի Մոսկվայում: Իրոք, այս նոր կինը Սեմյոնովան էր, նշանավոր պարուհին, որը, ինչպես Ալեքսեյ Տոլստոյն ասաց ինձ, ավելի մեծ պարուհի էր, քան նույնիսկ Պավլովան:

Կարախանը, որ այն ժամանակ սովետական դեսպանն էր Թուրքիայում, քիչ էր փոխվել: Մազերին մի քիչ մոխրագույն էր դիպել, բայց դեմքը մնում էր գեղեցիկ ու տեսքը երիտասարդական: Շնորհավորեցի իր այդ տեսքի համար: Հպարտորեն ասաց, որ իրեն առույգ է պահպանում թենիս խաղալով բրիտանական դեսպանության անդամների հետ: Նրանցից մեկը, ինչպես իմացա հետագայում, Բոբ Դիքսոնն էր, այժմ սըր Փիրսոն Դիքսոնը, պարոն Իդենի աջ բազուկը արտաքին գործերի նախարարությունում: Թենիսի հանդեպ իր ակնհայտ ոգևորությամբ հանդերձ, Կարախանն ինձ զարմացրեց այնուամենայնիվ, երբ ասաց, որ իր արձակուրդը Լոնդոնում է անցկացնում Ուիմբլդոնի մրցաշարը տեսնելու համար: 1918-ին ժամանակ չկար թենիսով կամ որևէ այլ մարզաձևով զբաղվելու:

Շուտով, սակայն, սկսեցինք խոսել հին օրերի մասին, և երկու ժամում նա ինձ ավելի շատ բան պատմեց, թե ինչ է տեղի ունենում Սովետական Միության ներսում, քան ես իմացել էի իմ բացակայության տասնութ տարիներին: Ասաց, որ իմ «Բրիտանական գործակալի հուշերը» գիրքը 1918-ի իրադարձությունների շատ ճշմարտացի պատկերն էր: Բայց մեծ փոփոխություններ էին տեղի ունեցել իմ նկարագրած ժամանակից հետո: Լենինի մահը ահագին տարաձայնությունների էր առիթ տվել, և պառակտումներ էին եղել կուսակցության մեջ: Իմ հին ծանոթներից շատերը շնորհազուրկ էին դարձել: Տրոցկին կորցրել էր իր ճակատամարտը և աքսորվել: Զինովևը, որին Կարախանը նկարագրել էր որպես նողկալի արարածի, խայտառակվել էր: Կարել Ռադեկը դեռ փայլուն առաջնորդ-գրող էր, բայց կորցրել էր իր ամբողջ ազդեցությունը: Նա մի ժամանակ հիացել էր Տրոցկիով, և դա բավական էր կամ, ավելի ճիշտ, շատ-շատ էր Ստալինի աչքին: Պետերսը նույնպես շնորհազրկվել էր: Հակառակ այս ներքին փոփոխություններին, մեծ առաջադիմություն էր կատարվել, և Լիտվինովի շնորհիվ բարեկամական հարաբերությունները Արևմուտքի հետ: Նացիստական Գերմանիան էր թշնամին, և բոլորս պետք է աչալուրջ լինեինք:

Անգլիական քաղաքականության մասին հարցախույզ արեց ինձ: Ինչպիսի՞ մարդ է Բոլդուինը: Ինչո՞ւ Չերչիլը, որ երևի ամենից լավ է հասկանում իրադրությունը, ստվերի մեջ է պահվում:

Ինձ շշմեցրել էր նոր Կարախանը: Կարծես թե խոսում էի արևմտյան դիվանագետի կամ բարձրաշխարհիկ հմուտ մարդու հետ, որ հետաքրքրվում է արտաքին քաղաքականությամբ: Հիանալի էր նրա խոսակցությունը՝ քաղաքականության, հուշերի և զվարճապատումների խառնուրդ: Նրա մի պատմածը, հատկապես, դեռ հաճույքով եմ հիշում: Պավլովը, ռուս մեծ բնախույզ գիտնականը, որ դեռ ողջ էր այն ժամանակ և բարձր էր գնահատվում սովետական գիտության իր բերած փառքի համար, խորապես կրոնասեր մարդ էր: Երբ Ստալինը տեսնում էր, որ նա խաչ է հանում երեսին, ասում էր. «Ահա նորից իր ռեֆլեքսների ստրուկը»:

Կարախանն ինքը լի էր ինքնավստահությամբ: Ակնհայտորեն նրա մտքով անգամ չէր անցնում, որ շուտով ստալինյան «մաքրագործումները» էին վրա հասնելու, և ինչքան ճանաչել եմ նրան, կարող եմ երդվել, որ նա ոչ մի վտանգ չէր զգում իր գլխին: Գրեթե անտարբեր էր խոսել իր այն գործակիցների մասին, որոնք արդեն շնորհազուրկ էին եղել, թեր կամ դեմ ոչինչ չէր ասել նրանց մասին և նրանց հետագա ճակատագրի վերաբերյալ ակնարկ անգամ չէր արել:

Հետո նրան տարա համայնքների պալատ: Տաղտկալի բանավեճ էր կիսադատարկ դահլիճում: Բայց եթե նույնիսկ հռետորական հրավառություն լիներ այնտեղ, դա Կարախանին չէր տպավորելու: Նա անհամբեր էր Ուիմբլդոն գնալու թենիսի մրցաշարին և շարունակ իր ժամացույցին էր նայում: Երբ դահլիճից դուրս եկանք, տաքսի նստեցրի նրան և ցտեսություն ասացի: Նրա վերջին խոսքն էր «Au revoir Մոսկվայում»:

Երկու տարի հետո նա մեռավ, զոհ դառնալով Ստալինի կասկածամտության ու վրեժխնդրության: Չեմ կարող վստահ ասել այս աշխարհիկ և հմայիչ կոմունիստը հանցավոր էր թե անմեղ: Դավաճանությունը խորթ էր նրա բնավորությանը, և կարծում եմ ավելի հավանական է այն, որ իր անփութությունն ու եռանդուն դերճախոսությունը առիթ ընծայեցին մի գաղտնի լրտես ոստիկանի կամ իր պաշտոնին նկրտող մի նախանձորդի մատնելու նրան:

...Չիչերինի վախճանն ավելի ողբերգական էր: 1929-ին մի անուղղակի կապ ունեցա նրա հետ, երբ Բեռլինում էի և հանդիպեցի տիկին Սիմոնսին, որ Հերցի ու Մարկոնիին նախակարապետած Հելմհոլցի դուստրն էր: Խոսեցինք Ռուսաստանի մասին, և նա ասաց, որ շատ տարօրինակ ձևով բարեկամացել է Չիչերինի հետ: Երաժշտության սիրահար լինելով, տիկինն ամառային համերգներ էր կազմակերպում Վանզեի իր վիլլայում: Մոտակայքում մի առողջարան կար, և ամեն անգամ երբ կվարտետ էին նվագում, նա նկատում էր, որ մի կորաքամակ ծերունի գալիս կծկվում էր պարտեզի պատի մոտ՝ ունկնդրելու: Տիկինը նրան հրավիրել է գալ ներսում լսել, և ծերունին կանոնավորաբար գալիս է այնուհետև, բայց ոչ թե տուն մտնում, այլ բաց լուսամուտների տակ նստում պատին: Չիչերինն էր: Պարզվել է, որ նա փայլուն երաժիշտ էր և այնքան հուզական, որ աչքերը լցվում էին, երբ լսում էր կատարվող երաժշտությունը: Նա այն ժամանակ բուժվում էր ծանր շաքարախտից:

Ես զարմացել էի: Երաժշտության մասին անցյալում երբեք ոչ մի խոսք չէի լսել Չիչերինից: Կարախանը, սակայն, հաստատեց այդ պատմությունը, երբ տեսա նրան Լոնդոնում, և նկարագրեց իր նախկին գործընկերոջ կյանքի վերջին շրջանի պատկերը: Չիչերինն այն ժամանակ դեռ ողջ էր ու ապրում էր Արբատում մեն-մենակ, լրիվ մեկուսացած: Տառապում էր ոչ միայն շաքարախտով, այլև հոգեկան խանգարումով: Որպես արտաքին գործերի կոմիսար իր կատարած աշխատանքի մասին մի հաշվետվություն էր գրել Սովետական հանրագիտարանի համար: Եվ այժմ նա իր դուռը շղթայակապ է պահում, ոչ ոքի հետ չէր տեսնվում, բացի հենց Կարախանի նման մի երկու հին ընկերներից: Ցերեկը նա մի ուրիշ աշխարհում էր լինում, իսկ գիշերը վերադառնում էր գրեթե բնականոն վիճակին, դաշնամուր նվագում և խոսում Լենինի ու Մոցարտի, բայց առավելապես Մոցարտի մասին: Մեռավ 1936-ին:

Չեչենները տհաճ անակնկալներ են մատուցում Մոսկվային

Օգոստոսի 28-ի երեկոյան մոսկովյան ՕՐՏ հեռուստաընկերությունը եթեր տվեց երկրի բարձրագույն պետական շրջանակներում լավ հայտնի Ռամազան Աբդուլատիպովի անցկացրած մամլո ասուլիսից մի հատված, ուր վերջինս առաջին անախորժ անակնկալը մատուցեց Մոսկվայի իր գործընկերներին: Նա անկեղծորեն հայտարարեց, թե բոլոր նրանք, ովքեր դեռ կարծում են, թե Չեչնիան Ռուսաստանի Դաշնության մասն է՝ սխալվում են կամ, պարզապես, զբաղվում են ինքնախաբեությամբ: Բարձրաստիճան պետական պաշտոնյայի այս հայտարարությունը չի կարող շատ մեծ հիասթափություն յառաջացնել բոլոր նրանց շրջանում, ովքեր, ըստ հեռուստամեկնաբանի, «վերջերս համառորեն խնդրում էին Աբդուլատիպովին՝ զբաղեցնելու տարածաշրջանում Ռուսաստանի նախագահի անձնական ներկայացուցչի պաշտոնը»: Իր հայտարարությամբ Աբդուլատիպովը, բնականաբար, խաչ քաշեց այդպիսի նշանակման հնարավորության վրա, որովհետեւ Ելցինի «կովկասյան էմիսարը», ով էլ լինի, միայն մեկ հանձնարարություն կարող է ստանալ՝ ջանքեր գործադրել Չեչնիան եւ ողջ Կովկասը միասնական պետության կազմում պահելու, նրա տարածքային ամբողջականության խախտում թույլ չտալու համար:

Սակայն հարցը զուտ Աբդուլատիպովի անձնական կարծիքի մեջ չէ: Այդ տեսակետին, ինչպես երեւում է, այժմ Մոսկվայում ուրիշներն էլ են համաձայն: Տխրահռչակ Լեւ Ռոխլինն, օրինակ, որը եղել է Չեչնիայում բնաջնջող պատերազմ վարող մի ամբողջ ռազմական կորպուսի հրամանատար, համոզված է, թե «Չեչնիան արդեն ձեռքից գնացել է»: Ռուսական մամուլին տված վերջին հարցազրույցներից մեկում Ռոխլինն անհեթեթություն էր համարում իրենց իսկ կողմից այս հանրապետության ավերված տնտեսությունը վերականգնելու համար գումարներ հատկացնելը, դա գնահատելով իբրեւ «փողերը քամուն տալու» անհեռանկար մարտավարություն: Այդ փողերը, ըստ գեներալի, շատ ավելի նպատակահարմար է ներդնել Դաղստանի, Ինգուշիայի, Կարաչաեւո-Չերքեզիայի տնտեսության մեջ, որտեղ նրանց ավելի ամուր կապեն ռուսական կառքին եւ դրանով իսկ խափանեն անջատողական Չեչնիայի օրինակին հետեւելու գայթակղությունը:

Որ այս տեսակետն ամենեւին էլ հիմար չէ, թեկուզեւ արտահայտվում է բնավ ոչ խելացի Լեւ Ռոխլինի շուրթերով, մի անգամ եւս վկայեց վերջերս Չեչնիայի հանրապետության նախագահ Ասլան Մասխադովի Մոսկվա կատարած պաշտոնական այցը: Մասխադովը Ելցինին առաջարկեց մի նախագիծ, ըստ որի երկու պետությունների միջեւ պետք է հաստատվեին դիվանագիտական հարաբերություններ: Դա ոչ այլ ինչ էր, եթե ոչ Չեչնիայի պետական անկախությունը Մոսկվայի կողմից պաշտոնապես ճանաչելու առաջարկ: Ընդսմին, Մասխադովը միանգամայն տրամաբանորեն էր հիմնավորում իր առաջարկը: Նա վկայակոչում էր գեներալ Ալեքսանդր Լեբեդի հետ Խասավյուրտում ստորագրած հայտնի համաձայնագիրը, որով վերջ տրվեց գրեթե երկու տարի տեւած ռուս-չեչենական պատերազմին, եւ որի կետերից մեկը հռչակում էր, թե «կողմերը պայմանավորվում են Չեչնիայի կարգավիճակի հարցը քննարկել մինչեւ 2001 թվականը»: Մասխադովը հենց այս «մինչեւից» էր կառչում, մատնանշելով, թե պայմանագրի այդ կետը չի պարտավորեցնում կարգավիճակի հարցը քննարկել անպայման 2001 թվականին, այլ՝ մինչեւ այդ, ինչը կարելի է հասկանալ նաեւ... այժմ:

Բնականաբար, Մոսկվան մերժեց Մասխադովի առաջարկը, առաջ մղելով տնտեսական բնույթի խնդիրներ, այդ թվում՝ Չեչնիայի տնտեսության վերականգնման համար Մոսկվայից հատկացումներ կատարելը եւ կասպիական նավթը Չեչնիայի վրայով տարանցելը: Դժվար չէ հասկանալ, որ Ելցինը դրանով փորձում է ձախողում կրած «մտրակի» քաղաքականությունից անցնել «բլիթի» քաղաքականության, նպատակ ունենալով ըմբոստ հանրապետությունը խճճել երկկողմանի տնտեսական կապերի լաբիրինթոսում եւ արդեն այս կերպ անհնարին դարձնել նրա դուրս գալը Ռուսաստանի Դաշնության կազմից: Մասխադովն, անշուշտ, հասկանում է լարված «թակարդը» եւ իր տրամաբանությամբ՝ նրան այնքան էլ մեծ վիշտ չպատճառեց Չեչնիայի կարգավիճակի հարցի հետաձգումը: Պահպանելով բարյացակամությունը, նա ստորագրեց իրեն հրամցված համաձայնագրերը, նկատի առնելով, որ դրանից ոչ մի վնաս չի գալիս: Եթե ռուսներն ուզում են իրենց իսկ ավերածը վերականգնել՝ թող վերականգնեն, եւ թող դա էլ լինի նրանց իսկ սանձազերծած պատերազմի ռազմատուգանքը, ահա Մասխադովի կեցվածքի էությունը: Եթե ուզում են վերագործարկել նաեւ Բաքու-Գրոզնի-Նովոռոսիյսկ նավթամուղը, ապա թող գործարկեն, դրանից նույնպես վնաս չկա... Մի խոսքով, Մասխադովը մոսկովյան բանակցություններում իրեն դրսեւորեց որպես հմուտ դիվանագետ: Նրա հենց այդ դիվանագիտական հմտության եւս մի դրսեւորումն էր օգոստոսի 28-ին Մոսկվային մատուցված երկրորդ տհաճ անակնկալը, այս անգամ Չեչնիայի փոխնախագահ Վահա Արսանովի շուրթերով: Արսանովը, անշուշտ, ոչ առանց Մասխադովի գիտության, այդ օրը Բաքվում հանդես եկավ սենսացիոն հայտարարությամբ, ասելով, թե իրենք «ամենամոտ ժամանակներս ձեռնամուխ են լինելու Չեչնիայից մինչեւ Սեւ ծովի վրացական ափ նոր նավթային խողովակաշար կառուցելուն»: Այդ նոր նավթամուղը, Արսանովի ասելով, պետք է փոխարինի այժմ գոյություն ունեցող, սակայն տարիներ շարունակ չգործող Բաքու-Գրոզնի-Նովոռոսիյսկ հենց այն նավթամուղին, որի վերագործարկման մասին պայմանավորվել էր Մասխադովը Ելցինի հետ: Հասկանալի է, որ հիշյալ նավթամուղի չեչենական հատվածի վերագործարկման հարցերը մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը ապահովելու խնդրով Արսանովի այս հայտարարության պահին Գրոզնում պաշտոնական բանակցություններ էր վարում Ռուսաստանի վառելիքի եւ էներգետիկայի առաջին փոխնախարար Սերգեյ Կիրիենկոն: Ըստ հաղորդագրությունների, բանակցությունների ընթացքում տարաձայնություններ են առաջացել վերականգնողական աշխատանքների ֆինանսավորման հարցի շուրջ, եւ այդ պատճառով էլ երկու-երեք շաբաթ պահանջող աշխատանքները առայժմ չեն սկսվել: Արսանովը Բաքվում հայտարարել է, թե «Բաքու-Նովոռոսիյսկ նավթային խողովակաշարի Չեչնիայի հատվածը մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը այդպես էլ չի գործելու»:

Ի՞նչ է սա: Շանտա՞ժ, որպեսզի ռուսներին ստիպեն զիջումների գնալ նավթամուղի չեչենական հատվածի վերականգնման ֆինանսական ծախսերի հարցում, թե՞ ավելի հեռուն գնացող հաշվարկ:

Եթե այս վերջինն է, ապա Արսանովի հայտարարությունը բավականին լուրջ հետեւանքներ կարող է ունենալ, քանի որ նոր խողովակաշարի գործարկման դեպքում, ինչպես նկատել է նա, Չեչնիան, Ադրբեջանը եւ Վրաստանը կարող են յոլա գնալ առանց Ռուսաստանի, շրջանցելով նրա տարածքը կասպիական նավթի տարանցումն ապահովելու խնդրում: Սա մի կողմից Մոսկվային կզրկի կասպիական նախնական նավթի իր չափաբաժնից, մյուս կողմից՝ տնտեսական լիակատար անկախություն կտա Չեչնիային, նրա ավերված տնտեսության վերականգնման հարցում ռուսների հնարավոր ֆինանսական ներդրումները դարձնելով ոչ հրատապ, համենայնդեպս՝ ոչ միակը:

Ռուսական լրատվական գործակալությունները բավական տագնապած էին Արսանովի Բաքվում արած հայտարարությունից եւ ընդգծում էին, թե Ադրբեջանի ու Վրաստանի պաշտոնական իշխանություններն առայժմ որեւէ կերպ չեն արձագանքել Չեչնիայի փոխնախագահին:

Կարելի է չտարակուսել, որ Մոսկվան ճնշում կգործադրի Բաքվի եւ Թբիլիսիի վրա, որպեսզի նրանք ձեռնպահ մնան այլընտրանքային խողովակաշար կառուցելու Գրոզնու մտադրությունները սատարելուց: Այդ ճնշումը կարող է ամենաանկանխատեսելի ձեւեր ընդունել, իր հերթին առաջ բերելով նոր տուրեւառություն Մոսկվայի, Բաքվի եւ Թբիլիսիի միջեւ: Հնարավոր է, որ այդ տուրեւառությունը, ամենաանմիջական ձեւով շոշափի նաեւ Հայաստանի շահերը, որոնց կանդրադառնանք ավելի ուշ, առայժմ նշեմ միայն, որ Վահա Արսանովը Բաքվում այնպիսի մի քար նետեց ծովը, որը հանելը շատ արյուն կարող է պղտորել:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հունաստան-Եվրամիություն. Սեր եւ անըմբռնողություն

Հունաստանի էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարար Յանոս Պապանտոնիուն համոզված է, որ 2000 թվականին իր երկիրը կանդամակցի Տնտեսական եւ դրամական միությանը (ՏԴՄ): Նա անդամակցությունը կարեւոր է համարում առաջին հերթին տնտեսական պատճառներով. այդ ուժեղ կազմակերպության շնորհիվ Հունաստանը կկարողանա արդյունավետորեն պաշտպանել իր շահերը: Կան նաեւ քաղաքական պատճառներ, քանզի Հունաստանը մշտական հակամարտություններ ունի Թուրքիայի հետ: Վերջինս պարբերաբար վիճարկում է Հունաստանի ինքնիշխանությունը որոշ տեղաշրջաններում: Ահա թե ինչու հույները ուրախությամբ գիտակցում են աշխարհաքաղաքական որոշակի ընտանիքի պատկանելու անհրաժեշտությունը: Պապանտոնիուն նման ընտանիք է համարում Եվրոպան, որը մշտապես եղել է հույների «պատմամշակութային եւ սոցիալ-քաղաքական բնօրրանը»:

Իրենց եվրոպական դիրքորոշման պատճառով հույները համաձայնել էին Մաաստրիխտի պայմանագրով պարտադրված զոհողություններին, մանավանդ որ տնտեսական առողջացման միջոցառումների դիմաց որպես փոխհատուցում զգալի գումարներ էին ստանում ենթակառուցվածքների արդիականացման համար:

Այդուհանդերձ, Եվրամիության մյուս երկրների պես, Հունաստանում եւս առկա է «եվրոսկեպտիցիզմի» ալիք, մանավանդ վերջին երեք տարիներին: Դրա էությունն այն է, որ հույներն իրենց կյանքի որոշ դժվարությունների համար մեղադրում են Եվրամիությանը: Ինչպես «Պարի մաչ» հանդեսի թղթակցին տված հարցազրույցում նշում է Հունաստանի զարգացման նախարար Վասիլի Պապանդրեուն, 1986 թ. Եվրամիության անդամ դառնալը հույներն ընդունել են խանդավառությամբ, բայց ավելի ուշ սկսել են գործազրկության, սոցիալական մյուս չարիքների, բյուջետային խնդիրների պատճառները փնտրել Եվրոպայում: Մինչդեռ նախարարի կարծիքով, տնտեսական առողջացումն անհրաժեշտություն է՝ անկախ Մաաստրիխտի պայմանագրից կամ որեւէ այլ բանից:

Չնայած այս ամենին վարչապետ Կոնստանտինոս Սիմիտիսի եվրոպամետ քաղաքականությունն ընդհանուր առմամբ դրականորեն է ընկալվում երկրի բնակչության կողմից: Հաղորդակցության նախարար եւ կառավարության խոսնակ Դիմիտրիս Ռեպպասը Եվրոպայի հետ սերտացումը համարում է ազգային գերակայություն: Միաժամանակ նա գտնում է, որ Մաաստրիխտի պայմանագրի պահանջներն ու չափանիշները պետք է վերանայվեն, քանի որ ներկայումս դրանք կարողանում է կատարել միայն մեկ երկիր՝ Լյուքսեմբուրգը:

Երբ տնտեսական ոլորտում Հունաստանը բնավ տարաձայնություն չունի Եվրամիության մյուս երկրների հետ, ապա նույնը չի կարելի ասել արտաքին քաղաքականության վերաբերյալ: Հունաստանում այն համոզմունքն է տիրում, թե երկիրը չի կարողանում իր ձայնը լսելի դարձնել Եվրամիության [illegible]: Դրա պատճառը համարում են այն, որ Հունաստանի առանձնահատուկ աշխարհաքաղաքական խնդիրները, մասնավորապես հույն-թուրքական վեճերը չեն հետաքրքրում եվրոպացիներին: Նախարար Դիմիտրիս Ռեպպասն այս առիթով նշում է, որ Բեռլինի պատի անկումը, Սադդամ Հուսեյնի դեմ պարբերաբար ձեռնարկվող գործողությունները հետաքրքրում են բոլոր եվրոպացիներին, մինչդեռ Կիպրոսի մասնատումը, Թուրքիայի նկրտումները, ալբանացիների եւ Թուրքիայի քրդերի ընդհատակյա ներգաղթը բնավ չեն հուզում նրանց: Ինչ վերաբերում է թուրքական ռազմօդանավերի կողմից Հունաստանի օդային տարածքի մշտական խախտումներին, եվրոպացի քաղաքական գործիչները նման դեպքերում նախընտրում են խոսել հույների «ընդհանուր հոգեբանության» մասին:

Դիմիտրիս Ռեպպասը պնդում է, որ Հունաստանը դեմ չէ Թուրքիայի Եվրամիության անդամ դառնալուն: Ընդհակառակը, այդ դեպքում մաքսային քաղաքականության բնագավառում առաջին օգտվողը Հունաստանն է լինելու: Բայց հարկավոր է երաշխավորել երկու երկրների սահմանների անձեռնմխելիությունը: Եվրամիությունը պարտավոր է ըմբռնել Հունաստանի առանձնահատուկ իրավիճակը, այլապես միության համաձայնեցված կառույցը կարող է փլուզվել:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՔԻՐՅԱՆ

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Սեպտեմբերի 25-ից հոկտեմբերի 9-ը

ՖՐԱՆՍԻԱ ԵՎ ԻՍՊԱՆԻԱ

Երեւան-Փարիզ-Երեւան ուղիղ չվերթով

- Տեղավորումը՝ 3 եւ 4 աստղանի հյուրանոցներում
- Էքսկուրսիոն ծրագիր Փարիզում եւ Բարսելոնում

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ սեպտեմբերի 8-ը

Հոկտեմբերի 13–20-ը

ԵԳԻՊՏՈՍ

- Լուքսոր՝ 2 գիշեր, հարուստ էքսկուրսիոն ծրագիր
- Խուրգադա՝ 5 գիշեր, հանգիստ՝ Կարմիր ծովի ափին
- Տեղավորումը՝ 5 աստղանի շքեղ հյուրանոցներում
- Սնունդը օրը 2 անգամ (նախաճաշ, ընթրիք)

...նկնդրեք «Աիդա» օպերան Խաշեպսուտ
...ուհու տաճարի առջեւ,
...աշխարհային հռչակ ունեցող
...ների կատարմամբ, նվիրված
...այացման պրեմիերայի 125-ամյակին:

...թերն ընդունվում են մինչեւ սեպտեմբերի 15-ը

...ԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43 Ա
ՀԵՌ. 532-432, 538-845

ԱԶԳ

Մշակույթ

Անին հայ գեղանկարչության մեջ

Հազար տարի առաջ, երբ Անին Հայաստանի գեղեցիկ ու ծաղկուն մայրաքաղաքն էր, հպարտությամբ էր լցնում երկրի բնակիչների սրտերը, որոնք երդվելիս այլ բան չէին ասում, քան «Անիի հազար ու մեկ եկեղեցին վկա»:

Հետո ճակատագրի անիվը շրջվեց, անեցին դարձավ գաղթական, Անին ավերակ լքված: Անին դարձավ խորհրդանիշ, բանաստեղծական ներշնչանքի աղբյուր: Շատ ճանապարհորդներ, գիտնականներ եկան, տեսան, զմայլվեցին եւ ուղեգրություններ, հուշագրություններ թողեցին, ուսումնասիրություններ կատարեցին, բանաստեղծներն էլ հուզական տողեր ու ամբողջ պոեմներ ձոնեցին Հայոց քաղաքների երբեմնի թագուհուն:

Շատերը նկարագրեցին Անիի ավերակները, սակայն միայն մեկը՝ քանիցս Անին տեսած Մարտիրոս Սարյանը, տվեց թերեւս ամենահասկանական բնութագիրը. «Անիի մասին պատմել անհնարին է, Անին պետք է տեսնել»:

Այո, Անին պետք է տեսնել սեփական աչքերով, սակայն Անին կարելի է ընկալել միայն այն ժամանակ, երբ բաց են նաեւ հոգու աչքերը...

Այս օրերին, երբ Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարության առիթով սկսվել է առաջին մեծ ուխտագնացությունը, երբ Սփյուռքի մեր բազում հայրենակիցներ որպես ուխտավոր ճանապարհ են ելել դեպի Հայաստան, քաղաքամայր Երեւանում Հայաստանի Ազգային պատկերասրահի ներքո բացվել է «Անին հայ գեղանկարչության մեջ» խորհրդանշական ցուցահանդեսը՝ նվիրված մեծ դարձի մեծախորհուրդ տարելիցին:

Ինչո՞ւ է այն խորհրդանշական: Որովհետեւ որտեղ Անին է, այնտեղ կան ներշնչանք, կարոտ, հույզ, ոգի: Որտեղ Անին է, այնտեղ հայն իրեն ավելի հայ է զգում:

Ցուցահանդեսն այս դեպքում սոսկ պատկերահանդես չէ, այլեւ խորհրդածությունների առիթ: Հայ մշակույթի մեծերի շունչն է այստեղ թեւածում: Ահավասիկ, Արշակ Ֆեթվաճյանի ջրաներկ գործերն ու գծանկարները, որոնք վավերագրական ճշտությամբ վերարտադրում են քաղաքի ճարտարապետական հրաշալիքները: Այս գործերը ծնունդ են առել, երբ հեռավոր Վենետիկում, Սուրբ Ղազարում, հայրենակարոտ Մեծ հայը՝ Ղեւոնդ Ալիշանը, երիտասարդ արվեստագետի ոգին բոցավառել է Անիի հիասքանչների շնչով ու նկարիչը դարձել է Անիի ինքնամոռաց ուխտավորը: Նույն կերպով մեծավաստակ Գարեգին Հովսեփյանը Անի է ուղարկել Ստեփան Թարյանին (Թարխարարյան) եկեղեցիների որմնանկարներից ընդօրինակություններ կատարելու համար: Այդ ընդօրինակություններից մի քանիսը որպես թանկագին մասունքներ այժմ զարդարում են Հայաստանի պատմության թանգարանի եւ Ազգային պատկերասրահի հավաքածուները:

Երբ Ֆեթվաճյանն ու Թարյանը պատկերում էին վավերական Անին, ապա Գեւորգ Բաշինջաղյանը նաեւ զգայականն ու զգացմունքայինը, փորձելով արտահայտել «բնության ոգեղեն» եւ ձգտելով, որ նկար դիտողը վերապրի այն զգացմունքները, ինչ նկարիչն է ապրել Անիի ճարտարապետական գոհարները նկարելիս:

Վարդգես Սուրենյանցը հայրենիքի ճակատագրով ապրող արվեստագետի շնչով է պատկերել Անին: Կանաչի ու նարնջագույնի երանգներով հյուսված «Անիի կանայք» պատկերի մթնոլորտը հագեցած է լուռ սպասումով: Եկեղեցուց դուրս են գալիս կանայք, մոմերը ձեռքին, իրենց մեջ խորասուզված: Նրանց մտքերը թեւածում են այլ տեղ: Վտանգ է սպառնում Անիին: Ստվերի մեջ է ամբողջ շրջակայքը: Սակայն, վերջալույսի ցոլքերով ողողված եկեղեցու գմբեթը հավասի հաղթանակի զգացում է ներշնչում: Սուրենյանցի հաջորդ նկարում կինն այլեւս աղոթող չէ, զինվոր է, պատրաստ կռիվ նետվելու:

Մարտիրոս Սարյանը առաջին անգամ Անին տեսել է 1908-ին: Հայրենիքը իբրեւ հեքիաթ, երազ իրականություն նկարող երիտասարդ արվեստագետը պատկերել է Անի իր ճամփորդության ամենատպավորիչ պահը: «...Անիի տակ, Ախուրյանի կիրճում դիտում էի լուսավորվող եւ բրբռացող ջրերի պայքարը մթության մեջ: Բնության ձայնն իր նյուանսներով, մրնչալով պատռված ժայռերի ուրվագծերը տրամադրում էին ռոմանտիկորեն: Բնությունը կարողանում է այնպես միահյուսվել, այնպես մոտեցնել իրեն մարդուն, ինչպես մայրն է իր երեխային սեղմում կրծքին»:

Անին նկարել է նաեւ Սարյանի առաջին ուսուցիչը՝ Հմայակ Արծաթբաղյանը:

Հակոբ Կոջոյանի «Անիի ավերակները» պատկերին (1919) դրամատիկ շունչ է հաղորդում իր երեւակայության ու զգացողության ծնունդ հանդիսացող, լուռ ու խորհրդավոր մթնոլորտ ստեղծող ընդհանուր կապտավուն շղարշը: Ցուցահանդեսում ներկայացված են նաեւ այդ նշանավոր գործի նախնական գծանկարները:

1964-ին, քաղաքական ձնհալի ժամանակներում, առիթ գտնվեց նկարիչների մի խումբ գործուղել Ախուրյանի ափերի զինվորների մոտ՝ նրանց առօրյան պատկերելու: Մի քանի տեղ քննարկված ցուցակում հինգն էին՝ Ալեքսանդր Գրիգորյան, Լեւոն Մելքոնյան, Ռաֆայել Աթոյան, Հենրիկ Սիրավյան եւ Մինաս Ավետիսյան: Վերջինիս անունը ջնջվեց ցուցակից: Մյուսները Անին տեսնելով ցանկացան եւ կարողացան միայն այնտեղ անցկացնել իրենց պարգեւված երջանիկ օրերը: Անիի նրանց պատկերացումներից ներկա ցուցահանդեսի համար հաջողվել է գտնել սոսկ Հ. Սիրավյանի գործերը: Անին նկարելու սերն է տրոփում նաեւ Հակոբ Հակոբյանի, Տղասյան «Մարմաշենը» ներկայացնող բնանկարներում:

Անին պատկերել են եւ ուրիշ արվեստագետներ, նաեւ լուսանկարիչներ (Վրույր Երմակով): Ամեն մեկն իր խոսքն է ասել անգամ միեւնույն պարիսպը, եկեղեցին ու կոթողը անմահացնելիս: Եվ դա պատահական չէ, որովհետեւ Անին ոչ միայն նյութական է, այլեւ հոգեւոր, իսկ հոգեւոր Անին յուրովի է խոսում ամեն մեկի սրտին:

ԿԱՐԵՆ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

Պետրոս Մեծի նոր հուշարձանը «սարսափելի է»

Իր կյանքի ընթացքում ծայրահեղությունների մարմնացումը հանդիսացող հայտնի պետական գործիչ Պետրոս Մեծն իր մահվանից հետո ներշնչանքի աղբյուր է ծառայել քանդակագործների համար, որոնցից երկուսը ստեղծել են իրարամերժ հուշարձաններ: Դրանց է անդրադառնում «Էկոնոմիստ» հանդեսը:

Ռուսաստանում Պետրոս Մեծի ամենալավ հուշարձանը՝ «Պղնձե հեծյալը» ֆրանսիացի քանդակագործ Էտիեն Մորիս Ֆալկոնեի հմուտ ձեռքերի արդյունքն է: Դրա հանդիսավոր բացումը կատարել է Մեծն Եկատերինան 1782-ին: Հռչակավոր ցարի ամենավատ հուշարձանի համար Ռուսաստանը պետք է սպասեր երկու դար: Այն հիմա կանգնած է (փետրվարից ի վեր) Մոսկվայի կենտրոնում 60 մետր բարձրությամբ այնպես, որ հնարավոր չէ չնկատել: Արքան ներկայացված է (չգիտես ինչու) հռոմեացի զինվորի համազգեստով: Հանդիսավոր բացումը նախատեսված է հոկտեմբերին: Բայց հասարակական դժգոհությունն արդեն իսկ իրեն զգացնել է տալիս, մարդիկ ցանկանում են ժամ առաջ ազատվել այդ «սարսափելի երեւույթից»:

... այն աստիճանի ... ասել, որ կարծես փորձ է արվել տապալելու արձանը մի խմբի կողմից, որն իրեն անվանում է «ՌՍՖՍՀ-ի հեղափոխական-զինվորական խորհուրդ»: Խումբ, որին կասկածում են նաեւ անցյալ տարիին ցար Նիկոլայ II-ի արձանը պայթեցնելու մեջ:

Նախնական պատվերը եղել է 7 մետրանոց մի հուշարձան կառուցել: Բայց վրացի քանդակագործ Զուրաբ Ծերեթելիի ձեռքերում համարյա [illegible] «մեծացել է», հասնելով... 60 մետրի: «Կարծես Զուրաբը փոքր բաներ չի կարողանում ստեղծել», բացատրել է Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը: Ծերեթելիի նախորդ մոնումենտալ գործերից է «Մարդկանց ողբերգությունը»: Սկզբնական շրջանում քաղաքապետն ինքն էլ է համաձայնել, որ արձանն իրոք ճնշող տպավորություն է թողնում եւ նպատակահարմար է ավելի աննկատ մի վայր տեղափոխել, բայց

հետագայում համոզվելով, որ երկրորդ Ծերեթելի կործանելն այնքան էլ ձեռնտու չէ, վճռել է, ինչ գնով էլ լինի, իր տեղում թողնել սարսափազդու հուշարձանը:

ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Պսակ Անդրանիկին

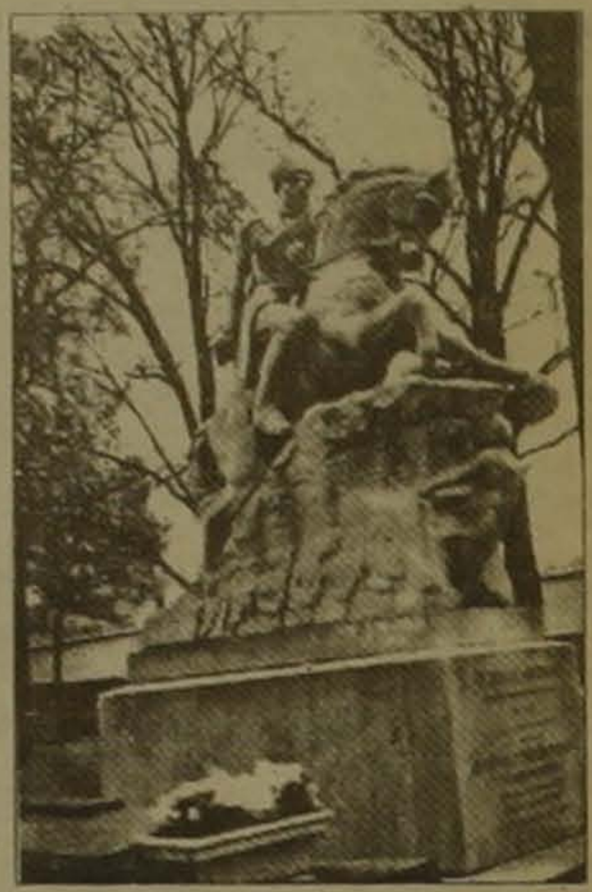

Օգոստոսի երեսունմեկին լրանում է հայ ժողովրդի քաջարի զավակ, ազգային-ազատագրական շարժման խոշոր գործիչ, անվանի հայդուկապետ Անդրանիկ Թորոսի Օզանյանի մահվան 70-ամյակը:

Իր հավատարիմ զինվորների հետ Անդրանիկը կռվեց թուրք ջարդարարների դեմ ու արժանացավ ժողովրդական լեգենդար հերոսի փառքին: Նրա մասին գրեցին պատմաբաններն ու արձակագիրները, բանաստեղծներն ու երգահանները... Այդ հարուստ գրականությունն էլ հնարավորություն տվեց մեզ Հայաստանի Ազգային գրադարանի երիտասարդներին սպասարկող ամենաընդարձակ ընթերցասրահում կազմակերպելու «Պսակ Անդրանիկին» խորագրով ցուցահանդեսը: Այն սկսվում է զորավարի «Մարտական հրահանգներ» (Ժնեւ, 1906), «Զորավար Անդրանիկը կխոսի» (Փարիզ, 1921), Սեպուհի «Դրվագներ Սասունի կռիվներեն» (Պոլիս, 1910), Ա. Մարմարյանի «Զորավար Անդրանիկը եւ իր պատերազմները» (Պոլիս, 1920) եւ այլ գրքերով: Նրա մասին գրված լավագույն աշխատություններից են Գ. Սիարոնյանի, Խ. Լազյանի, Ե. Քաջունու, Ս. Խաչխաչյանի գրքերը, Ա. Միկոյանի, Հ. Բաղրամյանի հուշագրությունները, «Անդրանիկ Օզանյան» ռուսերեն լեզվով փաստաթղթերի ժողովածուն:

Վերջին տասնամյակում մայր հայրենիքում լույս տեսան Ա. Չելեբյանի, Գ. Ղարիբջանյանի, Բ. Աղայանի, Հ. Կարապետյանի, Հր. Սիմոնյանի, Վ. Հովակիմյանի գրքերը, Ս. Խանզադյանի պատմավեպը, Ստ. Կուրտիկյանի պատմվածքների ժողովածուն, Ն. Զարյանի, Հ. Շիրազի, Ե. Պետրոսյանի, Դ. Հովհաննեսի բանաստեղծություններն ու պոեմները:

Ցուցահանդեսում ներկայացված են նաեւ Անդրանիկի մտքերը: Զորավարի պայքարը բարձր գնահատողների թվում է ադմիրալ Իսակովը:

Անդրանիկին նվիրված անտիպ գրքերից են Մ. Աբրահամյանի պիեսը եւ մեր կազմած «Պսակ Անդրանիկին» բանաստեղծությունների, պոեմների, երգերի ժողովածուն, որոնք հովանավոր ունենալու դեպքում կարող են լույս տեսնել եւ նպաստել զորավարի հիշատակի հավերժացմանը:

ՀՌԱՉՅԱ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

Ցանկանո՞ւմ եք վաստակել այնքան դրամ, որ կարողանաք ապահովել ձեր եւ ձեր երեխաների ապագան:

Զանգահարեք

35-29-48 (11^{00}–13^{00}), 58-91-44

ԲՐԻՍՏՈԼ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Ռուսոմ» ձեռնարկությունը, մինչեւ սեպտեմբերի 10-ը Մաշտոց–Սարյան խաչմերուկում եւ Սեւանի-1/4 հասցեով կազմակերպում է «Դասագիրք-97» տոնավաճառ: Տոնավաճառում կընդունվեն պատվերներ դպրոցական գույքի, բլանկների, ցուցանակների, գովասանագրերի, վկայականների պատրաստման համար:

UMCOR

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միավորված Մեթոդիստների Օգնության Կոմիտեն (ԱՄՔՈՐ) իրականացնում է վարկային ծրագիր, որը բաղկացած է մի քանի փուլերից և նպատակ ունի աջակցել գյուղատնտեսության մասնավոր հատվածի զարգացմանը:

ԱՄՔՈՐ-ը և Լենդ Բանկը ստեղծել են վարկային ֆոնդ, որը բոլորին կտա վարկ ստանալու հավասար հնարավորություն **Խոզաբուծության** ծրագրի շրջանակներում: Նախընտրություն կտրվի այն դիմորդներին, ովքեր ունեն գործող արտադրություն: Վարկի առնվազն **60%-ը** պետք է օգտագործվի վերանորոգման աշխատանքների և լրացուցիչ անասուն գնելու համար:

Վարկի առավելագույն չափը ***15.000 ԱՄՆ դոլար***, առավելագույն ժամկետը ***15 ամիս***: Տարեկան տոկոսադրույքը ***16.5% է***: Վարկի առնվազն **50%-ը պետք է մարվի 12 ամսվա ընթացքում**: Հետաքրքրվող դիմորդները կարող են դիմել ԱՄՔՈՐ-ի գրասենյակ լրացուցիչ տեղեկությունների, ինչպես նաև դիմումի ձև ստանալու համար:

Դիմումի ձևը կարող եք ստանալ սեպտեմբերի 2-ից: Դիմումները ներկայացնելու վերջին ժամկետը **1997թ. սեպտեմբերի 11-ն է** (գրասենյակը չի աշխատում շաբաթ եւ կիրակի օրերին): Նախնական ընտրությունից հետո ընտրված դիմորդներին կտրվի բիզնես-ծրագրի ուղեցույց: Նախքան բիզնես-ծրագրերի վերջնական հաստատումը/մերժումը, ԱՄՔՈՐԻ-ի աշխատակազմը տեղերում կծանոթանա աշխատանքների հետ: Հաջողակ դիմորդներին վարկերը կտրամադրվեն մինչև **հոկտեմբերի 20-ը**:

Հասցեն՝ ԱՄՔՈՐ-ի գրասենյակ,

Երևան 375033, Հակոբ Հակոբյան 1-ին անցուղի, տուն 19

Հեռախոսներ՝ 151-894, 27-16-55, 22-15-0

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ռինգո՝ ունիվերսալ մարզաձեւ բոլորի համար

Կզարգացվի՞ այն Հայաստանում

Միգուցե այժմ ծեծված ճշմարտություն ասենք, այնուամենայնիվ, մեր հասարակության ելքը ճգնաժամից, հեռանկարային նախագծերի եւ ծրագրերի իրականացումը սերտորեն կապված է աճող սերնդի (որն ամենածանրն է տանում, այսպես կոչված, անցումային ժամանակաշրջանի զրկանքները) հոգեկան եւ ֆիզիկական վիճակի հետ: Ժամանակակից սպորտի այնպիսի արժեքներ, ինչպիսիք են առողջ ապրելակերպը եւ ֆիզիկական կուլտուրան, հասանելի չեն երեխաների եւ երիտասարդության մեծ մասին: Ի՞նչ անել այսօր, երբ դեռ չեն ձեւավորվել ազգի, հատկապես նրա ամենաանպաշտպան մասի առողջության պահպանման հիմնադրույթները:

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Ստեղծված իրադրությունից դուրս գալու կոնկրետ ուղի դեռ չի մշակվել: Սակայն կան մարդիկ, որոնք փորձում են խնդրի նոր, թեեւ ոչ ավանդական լուծում գտնել: Նրանցից է Պետրոս Մառուկյանը: Նա առաջարկում է մեզանում որակական նոր մակարդակի բարձրացնել մի մարզաձեւ, որը բավականին տարածված է Արագածոտնի մարզում եւ միջազգային տերմինաբանությունում հայտնի է ռինգո անունով: Շատերը երեւի տարակուսեն. ի՞նչ մարզաձեւ է դա: Կամ մի՞թե ներկայումս, երբ նույնիսկ հանրապետությունում լավ ավանդույթներ ունեցած մարզաձեւերն են հայտնվել ծանր կացությունում, նպատակահարմար է ռինգո զարգացնել: Միգուցե նրանք որոշ առումով ճիշտ կլինեն: Բայց նախ ասեմ, որ մարզաձեւը այնքան էլ անհայտ չէ մեզ (որոշ նմանություն ունի «թռչող ափսե» խաղին, որը շատերս ենք խաղացել)՝ եւ բացի այդ նպաստում է մարզվողի ֆիզիկական շատ տվյալների զարգացմանը:

Իսկ ի՞նչ մարզաձեւ է սա, որն ապագայում կարող է ինքնատիպ հրաշագործ դեր դառնալ, առանց առանձնակի ֆինանսական ծախսերի առողջացնելով երկրի բնակչության բոլոր խավերը, քանի որ ռինգոն առողջության խաղ է առաջին հերթին երեխաների, երիտասարդության, հաշմանդամների համար: Մի խոսքով, հասանելի է բոլորին: Գլխավոր առավելությունը մատչելիությունն է, պարզությունը, աննշան նյութական ծախսերը: Ռինգո կարելի է խաղալ ամենուր՝ լողափում, ակտիվ հանգստի գոտում, դպրոցում, բակում, այսինքն այնտեղ, ուր գեթ 1 մետր ազատ տարածք կա: Վերը նշվածն ապացուցում է ապագայի առողջարարական այս ծրագրի զարգացման անհրաժեշտությունը:

Խաղի կանոնները նման են վոլեյբոլի կանոններին, իհարկե, որոշ տարբերությամբ: Իսկ գնդակի փոխարեն օգտագործվում է ռեզինե օղակ:

Համաշխարհային սպորտի երկնակամարում այս մարզաձեւի հայտնվելը պատահական չէ: Մարդկանց ձգտումը բազմակողմանի զարգացման իր արտացոլումն է գտնում մարզական խաղերում: Ռինգոյի եւս մեկ առանձնահատկությունը բազմակողմանիությունն է: Լեհ հայտնի բռնցքամարտիկ Էդմունդ Դամոյցը այս առթիվ նկատել է. «Ռինգոյում համաշխարհային սպորտի բոլոր տեսակները բերված են ընդհանուր հայտարարի»:

Ներկայումս անցկացվում են ռինգոյի բազմաթիվ միջազգային մրցաշարեր եւ ազգային մրցումներ: Վերջին տարիներին այն ցուցադրվում է տարբեր փառատոներում, երիտասարդական համաժողովներում եւ օլիմպիական խաղերում: Իսկ 1980 թ. մոսկովյան օլիմպիադայում ՄՕԿ-ի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը մարզաձեւին բարձր գնահատական տվեց եւ խաղի հեղինակ Վլոդիմեժ Ստժիժեւսկուն պարգեւատրեց խորհրդանշական օլիմպիական մեդալով՝ հավատացնելով, որ աշխարհում լայն տարածում գտնելու դեպքում այն կընդգրկվի օլիմպիական խաղերի ծրագրում: 1992 թ. Բարսելոնայի եւ 96-ի Ատլանտայի օլիմպիադայում ցուցադրական ելույթներ եղան մարզական ընտանիքների միջեւ:

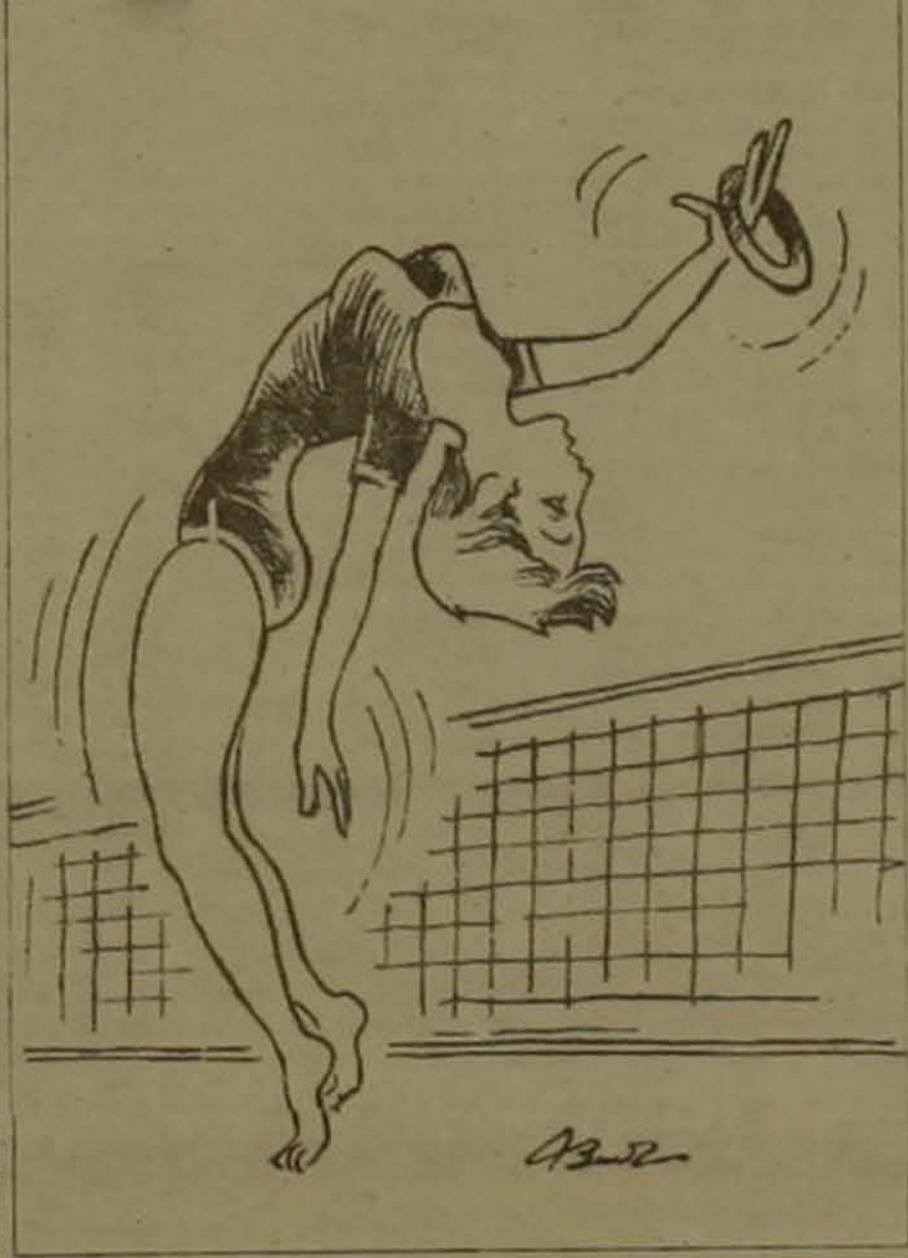

Նկատենք, որ գոյության 30 տարիների ընթացքում ռինգոն ճանաչում է գտել աշխարհի ավելի քան 50 երկրներում, մեծամասամբ Արեւելյան Եվրոպայում, Իտալիայում, Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, Իսպանիայում, Մեքսիկայում եւ նախկին ԽՍՀՄ գրեթե բոլոր հանրապետություններում: Վերջին տարիներին տարածվել է ԱՄՆ-ում, Շվեդիայում, Հոլանդիայում, Ճապոնիայում, Կուբայում, Կանադայում, Ալժիրում, Հարավային Կորեայում: Այս խաղն օրհնել է Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդը, արժանացել քաղաքական այնպիսի գործիչների ուշադրության, ինչպիսիք են ՄԱԿ-ի նախկին գլխավոր քարտուղար Պերես դե Կուելյարը, ԱՄՆ նախագահներ Ջորջ Բուշը եւ Բիլ Քլինթոնը, Գերմանիայի դաշնային կանցլեր Հելմուտ Կոլը:

Ռինգոն ծնվեց 1959 թ. արեւոտ մի օր, Լեհաստանի վիսլինյան լողափում: Հետաքրքիր է մարզաձեւի ծագման պատմությունը: Հեղինակը Վլոդիմեժ Ստժիժեւսկին ժամանակին եղել է Լեհաստանի սուսերամարտի հավաքականի անդամ: «Ես փորձում էի մարզումներն ավելի դինամիկ եւ արդյունավետ դարձնել: Չգիտեմ ինչու, ձեռքերիս շարժման արագությունը փորձեցի զարգացնել վոլեյբոլի գնդակի միջոցով, բայց ինձ դառը հիասթափություն էր սպասում: Եվ հանկարծ ուղեղս պայծառացավ. իսկ ի՞նչ կլինի, երբ գնդակի փոխարեն վերցնեմ մանկական հեծանիվի անիվը: Մնացածը տեխնիկայի հարց էր», հիշում է հեղինակը: Այդ տարի Տուրինում (Իտալիա) կայացած սուսերամարտի աշխարհի առաջնությունում Ստժիժեւսկին իր գյուտը ներկայացրեց տարբեր երկրների մարզիկներին: Կարճ ժամանակահատվածում խաղը լայն տարածում գտավ: Այն ժամանակ դա անվանվեց «օղակներով խաղ»: 1968 թ. Մեքսիկայում կայացած օլիմպիական խաղերում լեհ սուսերամարտիկը այն ներկայացրեց մեքսիկացի վոլեյբոլիստներին: Վերջիններս եւս հավանությամբ ընդունեցին այն, բայց դժվարացան արտասանել այդքան երկար անվանումը: Իսկ Մեքսիկայի հավաքականի ավագն այն անվանեց ռինգո (ռինգ՝ անգլերեն օղակ եւ -ո-ն լատինաամերիկյան բարբառների սովորական վերջավորությունը):

Հայաստանում մարզաձեւի զարգացման հիմնադիրն է Պետրոս Մառուկյանը, որի ընտանիքը հաճախ հանդես է եկել տարբեր միջազգային մրցումներում՝ ներկայացնելով ԽՍՀՄ-ը, իսկ ինքն արդեն հասցրել է խաղալ եռազույգի ներքո: Ի դեպ, Մառուկյանին է պատկանում հեղինակային իրավունքը հավաքովի մարզահրապարակի, որն օգտագործվել է 1990 թ. աշխարհի առաջնությունում եւ ճանաչվել համաշխարհային չափանիշ, որին պետք է հավասարվեն մյուս հեղինակները եւ արտադրողները: Հատկանշական է, որ այս խաղահրապարակի բոլոր պարագաները արտադրվել են Թալինի «Արթին» գործարանում:

Ինչպես տեսնում ենք, Հայաստանում մարզաձեւի տարածման լայն հեռանկարներ կան, ինչը ոչ միայն կարող է ապագայում մեծացնել երկրի մարզական ճանաչումը, այլեւ [illegible] նպաստել առողջ սերունդ ունենալուն:

Ընթերցասեր բարեկամ

«Հայմամուլ» գործակալությունը հայտնում է, որ ս. թ. սեպտեմբերի 1-ից սկսվում է Հայաստանի Հանրապետության, ՌԴ եւ ԱՊՀ երկրների թերթերի, ամսագրերի ու գրքերի բաժանորդագրությունը:

Համեմատաբար մատչելի գներով Դուք կարող եք բաժանորդագրվել Երեւանում Կապի 10-րդ բաժանմունքում (հասցեն Հանրապետության հրապարակ) եւ «Հայմամուլի» բաժանորդագրական բաժնում (հասցեն Սասունցի Դավթի 2ա), վճարումը կատարելով կանխիկ կամ փոխանցումով, իսկ հանրապետության այլ քաղաքներում եւ շրջաններում մամուլի տարածման մարզային գործակալություններում:

Առաքումը կատարվում է ըստ Ձեր ցանկության, բաժանորդագրության առաքման քարտում նշված հասցեով (կրպակի համար, տան կամ կազմակերպության հասցե):

Շտապեք երաշխավորում ենք բարձրակարգ սպասարկում:

ՀՀ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հարգելի ընթերցող

Սկսված է «ՀԱՅՓՈՍՏ» միավորման «ԿՈՆՏԱԿՏ» պետական ձեռնարկության կողմից Հանրապետությունում, Ռուսաստանի Դաշնությունում եւ Համագործակցության մյուս երկրներում տպագրվող թերթերի, տեխնիկական, մասնագիտական, հասարակական-քաղաքական, գեղարվեստական ամսագրերի 1998 թվականի առաջին կիսամյակի, ինչպես նաեւ շարունակվում է 1997 թվականի երկրորդ կիսամյակի բաժանորդագրությունը:

Մենք բաժանորդագրում ենք նաեւ Ռուսաստանի Դաշնության «Կնիգա-Սերվիս» հայտնի ընկերության անվանացուցակով տպագրվող գեղարվեստական, հասարակական-քաղաքական, մասնագիտական գրքեր:

Բաժանորդագրությունը կատարվում է Հանրապետության քաղաքների ու շրջանների բոլոր փոստային բաժանմունքներում:

Երեւան քաղաքում հիմնարկ ձեռնարկությունների ու կազմակերպությունների համար, փոխանցման կամ կանխիկ վճարման ձեւով, բաժանորդագրությունը կատարվում է թիվ 2 փոստային բաժանմունքում (հասցեն. Սարյան փող. 22, բարձրահարկ շենքի առաջին հարկում): Այդ նույն բաժանմունքում ուսումնական հաստատությունների, գրադարանների, բժշկական հիմնարկների, ինչպես նաեւ անհատ քաղաքացիների համար ռուսական պարբերականների անվանացուցակներում զետեղված բաժանորդագրական գինը սահմանվում է զեղչով, իսկ թոշակառու քաղաքացիների համար ռուսական կատալոգներով բաժանորդային գինը առավել ցածր է:

Բաժանորդագրվողները թերթերը եւ ամսագրերը կարող են ստանալ տանը, աշխատանքի վայրում կամ իրենց ցանկությամբ այլ հասցեով:

Երաշխավորում ենք բարձրակարգ սպասարկում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք զանգահարել 53-80-06, 53-38-02, 71-66 հեռախոսահամարներով:

Շտապեք բաժանորդագրվել:

«ԿՈՆՏԱԿՏ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտարարություն

Ընդունվում են թարգմանության (ռուսերենից, ֆրանսերենից եւ այլն) եւ մեքենագրման պատվերներ:

Պրոֆեսիոնալ մակարդակ եւ մատչելի գներ:

Զանգահարել 72-04-61, 52-74-71, 25-01-59

UMCOR

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միավորված Մեթոդիստների Օգնության Կոմիտեն (ԱՄՔՈՐ) իրականացնում է վարկային ծրագիր, որը բաղկացած է մի քանի փուլերից և նպատակ ունի աջակցել գյուղատնտեսության մասնավոր հատվածի զարգացմանը:

ԱՄՔՈՐ-ը եւ Լենդ Բանկը ստեղծել են վարկային ֆոնդ, որը բոլորին կտա վարկ ստանալու հավասար հնարավորություն Տավարաբուծության ծրագրի շրջանակներում: Նախընտրություն կտրվի այն դիմորդներին, ովքեր ունեն գործող արտադրություն: Վարկի առնվազն **60%-ը** պետք է օգտագործվի վերանորոգման աշխատանքների և լրացուցիչ անասուն գնելու համար:

Վարկի առավելագույն չափը ***15.000 ԱՄՆ դոլար***, առավելագույն ժամկետը ***15 ամիս***: Տարեկան տոկոսադրույքը ***16.5% է:*** Վարկի առնվազն 50%-ը պետք է մարվի 12 ամսվա ընթացքում: Հետաքրքրվող դիմորդները կարող են դիմել ԱՄՔՈՐ-ի գրասենյակ լրացուցիչ տեղեկությունների, ինչպես նաև դիմումի ձև ստանալու համար:

Դիմումի ձևը կարող եք ստանալ սեպտեմբերի 2-ից: Դիմումները ներկայացնելու վերջին ժամկետը **1997թ.-ի սեպտեմբերի 11-ն է** (գրասենյակը չի աշխատում շաբաթ եւ կիրակի օրերին): Նախնական ընտրությունից հետո ընտրված դիմորդներին կտրվի բիզնես-ծրագրի ուղեցույց: Նախքան բիզնես-ծրագրերի վերջնական հաստատումը/մերժումը, ԱՄՔՈՐ-ի աշխատակազմը տեղերում կծանոթանա աշխատանքների հետ: Հաջողակ դիմորդներին վարկերը կտրամադրվեն մինչև հոկտեմբերի 20-ը:

Հասցեն՝ ԱՄՔՈՐ-ի գրասենյակ,
Երեւան 375033, Հակոբ Հակոբյան 1-ին անցուղի, տուն 19
Հեռախոսներ՝ 151-894, 27-16-55, 22-15-05

ՆՅՈՒ ՎԻՆԴ

375002 Երեւան,
Ամիրյան 15.
(Օրբիտա խանութի շենքում)
հեռ. / ֆաքս 537703
586604

Կենցաղային օդափոխիչներ

	դրամ
Պատի տիպի համակարգեր	
SAMSUNG ASH 1206ERH	520000
FUNAI FC-90SS	462800
FUNAI FC-90SH	514800
FUNAI FC-120SH	572000
FUNAI FC-180SH	832000
FUNAI FC-240SH	938000
FUJI RSW-97R	530400
FUJI RSW-127R	579800
FUJI RSW-177R	684000
FUJI RSW-247R	962000
TOSHIBA RAS-13SKHKX/SA	689000
TOSHIBA RAS-10SKX/SA	546000
Երկբաժանյա տիպի համակարգեր	
FUNAI FC-180 2SH	1040000
FUNAI FC-240 2SH	1092000
Պատուհանային օդափոխիչներ	
TOSHIBA RAC-09PSW WINDOW	254800
TOSHIBA RAC-09YH (SW)	306800
Շարժական օդափոխիչներ	
FUNAI 7500 C	390000
FUNAI 3500 C	353600

Համակարգիչներ

Համակարգչային լրակի մեկ տարվա երաշխիք

		դրամ
P-133 AMD K5	8 EDO / 1,08Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	413100
P-133 AMD K5	16 EDO / 1,08Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	432990
P-166 AMD K5	8 EDO / 1,08Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	430440
P-166 AMD K5	16 EDO / 1,08Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	446760
Intel P-100	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	424320
Intel P-100	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	435540
Intel P-120	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	431970
Intel P-120	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	445230
Intel P-133	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	432990
Intel P-133	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	446250
Intel P-150	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	434520
Intel P-150	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	447780
Intel P-166	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	461550
Intel P-166	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	473790
Intel P-166 MMX	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	496230
Intel P-166 MMX	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	508470
Intel P-200 MMX	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	568140
Intel P-200 PRO	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	580380
Intel P-200 PRO	8 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	778770
Intel P-200 PRO	16 EDO / 1,28Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	797640
Intel Pentium II P233	16 EDO / 2,1Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	826200
Intel Pentium II P233	32 EDO / 2,1Gb / 3,5" / 1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	870060

Բոլոր մոդելների կազմի մեջ մտնում են։
Monitor FUNAI 14" keyboard 104 key Win. 95 CHICONY։
Պատվիրատուի խնդրանքով կոմպլեկտի կոնֆիգուրացիան կարող է փոփոխվել։
Անվճար [illegible]
Mouse SPC 2bt, mouse pad PVC։

Կենցաղային սարքեր

ՍԱՌՆԱՐԱՆՆԵՐ	դրամ
ARISTON B 450L (RD)SX	481440
ARISTON DF 335.3X(EU)	375360
ARISTON EDNF 480(EU)	514080
GOLD STAR GR 272SF	308040
GOLD STAR GR 462CF	460020
GOLD STAR GR 313SF	392700
GOLD STAR GR 382CF	419730
GOLD STAR GR 403SF	460020
INDESIT GR 3300WS	263670
ZANUSSI ZFC 25/11RD	612510
ԼՎԱՑՔԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ	
ARISTON AL 1456 TX	378420
ARISTON AL 536 TX	287640
ARISTON AI 858 CTX	369750
ARISTONAL 957 TX ST	345780
INDESIT 2296 XW	347310
INDESIT WG 421 TX	236640
INDESIT WG 835 TX	276830
INDESIT WGD 1035 T	344250
INDESIT WGD 934 TX	337620
INDESIT WN 421 W	205530
INDESIT WN 421 XW	217260
INDESIT WT 600 U	309570
ՓՈՇԵԿՈՒԼՆԵՐ	
DAEWOO RC 407	61710
DAEWOO RC 705D	69870
DELONGI M 31	138720
DELONGI XTC12	78540
DELONGI XTC13E	101490
DELONGI XTC14E	105570
DELONGI XW 1200PD	69360
DELONGI dustbag	2040
DELONGI dustbag+antibac	18360
DELONGI PENTA ELECTR.	272850
DELONGI PENTA VAP	232560
GOLD STAR V 3300T	55080
GOLD STAR V 3310D	49470
GOLD STAR V 4030T	62220
GOLD STAR V 4040HT	74460
GOLD STAR V 982TE	66300
MOULINEX BG 4	61200
PHILIPS 8735	94860
SAMSUNG 550	62220
SAMSUNG TC 9014 V	80580
SAMSUNG TC 9015 V	88740
ՄԻԿՐՈԱԼԻՔԱՅԻՆ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ	
MOULINEX Y 85	331500
SAMSUNG M 745R	87720
SAMSUNG M 945R	111180
SAMSUNG CE 735GR	119850
SAMSUNG CE 945GR	144840
SAMSUNG CE 95GF	189720
SAMSUNG G 643CR	114750
ՀԶՌ	
IMARFLEX CF 9301	45390
ՖՐԻՏՅՈՒՐՆԻՑԱՆԵՐ	
MOULINEX E 13	30090
MOULINEX T 43	37740
MOULINEX T 47	57120
ԽՈՀԱՆՈՑԱՅԻՆ ԿՇԵՌՔՆԵՐ	
KRUPS 844	10200
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՍՊԱՍՔ	
MOULINEX W 17	53550
ՍՐՃԵՓՆԵՐ	
MOULINEX AM 7	53040
MOULINEX T 89	28560
MOULINEX W 70	14790
ՍՐՃԱՂԱՑՆԵՐ	
MOULINEX 505	10200
MOULINEX 843	13770
ԽՈՀԱՆՈՑԱՅԻՆ ԿՈՄԲԱՅՆՆԵՐ	
MOULINEX A 77 R. D.	84150
MOULINEX A 77 R. B.	69360
ՄԻՔՍԵՐՆԵՐ	
MOULINEX A 28	20910
MOULINEX A 29	21420
MOULINEX D 83	25500
MOULINEX D 84	30090
MOULINEX W 89	14280
ՄՍԱՂԱՑՆԵՐ	
MOULINEX 133	49980
MOULINEX A 14	32130
MOULINEX A 15	41820
MOULINEX mini T 71.1	15300
ՀՅՈՒԹԱՔԱՄԻՉՆԵՐ	
MOULINEX 864	28560
MOULINEX K 76	9180
MOULINEX Y 36	30600
ՏՈՍՏԵՐՆԵՐ	
MOULINEX AG 7	22950
ՋԵՐՄՕԴԱՓՈԽԻՉՆԵՐ	
MOULINEX C 78	51510
ԱՐԴՈՒԿՆԵՐ	
MOULINEX AL 3	44370
MOULINEX AL 9	58650
MOULINEX AX 7	21930
MOULINEX AY 1	23460
MOULINEX E 80	10710
MOULINEX X 66	40800
MOULINEX X 86	24990
MOULINEX X 89	26520
ՖԵՆԵՐ	
KRUPS 422	15300
KRUPS 441	15300
KRUPS 442	17340
KRUPS 683	8670
KRUPS 684	10710
KRUPS 685	10710
MOULINEX L72	6630
MOULINEX L73	7140
MOULINEX L74	7650
MOULINEX L75	8670
MOULINEX L76	9180
MOULINEX L77	12240
MOULINEX L80	14790
MOULINEX TO5	10200
ԷԼ. ՍԱՓՐԻՉՆԵՐ	
PHILIPS 4830 RC/ AC	52020
PHILIPS 555 AC	27030
PHILIPS 5870 RC/ AC	85170
ԹԵՅՆԻԿՆԵՐ	
MOULINEX A 91	20400
MOULINEX AY 7	22950
MOULINEX AZ 1	25500
MOULINEX gold filter L 13	20910
MOULINEX L 13	20400
MOULINEX L 19	22950
MOULINEX T 34	18870

ՆՅՈՒ ՎԻՆԴ 53-77-03 58-66-04

Համակարգչային սարքեր

ՏԻՊ	դրամ
CPU	
P133 AMD K5 w/HEATSINK	54570
P133 AMD K5 w/HEATSINK	69870
INTEL PENTIUM CPU 100 Mhz BOX/HEATSINK	59160
INTEL PENTIUM CPU 120 Mhz BOX/HEATSINK	66810
INTEL PENTIUM CPU 133 Mhz BOX/HEATSINK	76500
INTEL PENTIUM CPU 150 Mhz BOX/HEATSINK	80580
INTEL PENTIUM CPU 166 Mhz BOX/HEATSINK	88634
INTEL PENTIUM CPU 166Mhz w/MMX BOX/HEATSINK	106092
INTEL PENTIUM CPU 200Mhz w/MMX BOX/HEATSINK	178173
INTEL PENTIUM CPU 200 Mhz PRO BOX/HEATSINK	334050
CPU Intel PENYIUM II P-233	371550
MOTHERBOARD	
Motheboard Pentium AL 575	38250
Motheboard Pentium 512K 1 DIMM TX OCTEK	61710
M/B 512K OCTEK RHINO 12VIA	49413
Motheboard Pentium 430VX 512K 2 DIMM (PC PARTNER)	59670
Motheboard Pentium P51430TX 250 TITANIUM	84660
Motheboard Pentium p61440FX COMANDER PRO	128520
Motheboard PENTIUM II FIC 440FX	1380758
Motheboard PENTIUM II P61440FX	13965
FAX	
FUNAI FX 8800	130560
FUNAI FX 8000	135660
MEMORY (72pin)	
SIMM: 4Mb EDO-60nc (NEC)	11220
SIMM: 8Mb EDO-60nc (SIEMENS)	16862
SIMM: 16Mb EDO-60nc (PANASONIC)	38250
512 Kb SOJ EDO (256x116) SIEMENS	2040
HARD DRIVE IDE	
HDD 1.28 Gb FUJITSU	105570
HDD 1.7 Gb FUJITSU	97602
HDD 3.2 GB IBM	133830
HDD 4.3 GB IBM	166662
HDD 1 Gb QUANTUM	92820
HDD 4.3 Gb QUANTUM	137357
HDD 1.08 Gb SAMSUNG WN 310820	90840
HDD 2.1SAMSUNG	101714
HDD 1.7 GB SEGATE	103284
HDD 2.5 GB SEGATE	120834
MULTIMEDIA	
Sound Card	
YAMAHA SB 16 PnP	9582
CREATIVE SB 16 VIBRA CT2961 PnP	32130
CREATIVE SB 32 CT3671 PnP	49980
VIBRA 16FM1 SOUND CARD W/FM RADIO	37230
Active Speakers	
YS200 MULTIMEDIA	10663
AIWA SC-C57 (1W+1W) 20W PMPRO	12240
AIWA SC-C57 (5W+5W) 80W PMPRO	37740
AIWA TS-CD20 w/SW (10W+5W+5W) 190W PMPRO	66810
CD - ROMs	
TOSHIBA 12x SPEED CD-ROM DRIVE	44377
PHILIPS 12x SPEED CD-ROM DRIVE	56100
NEC 16x SPEED CD-ROM DRIVE	61200
SONY 16x SPEED CD-ROM DRIVE	62752
CARDS	
1 Mb PC1 S3 Trio 64V+ w/MPEG	15300
1 Mb PC1 S3 Trio 64 Vii w/MPEG	14685
2 Mb PC1 S3 VIRGE 3D w/MPEG	20597
4 Mb PC1 S3 Trio 64 Vii w/MPEG	28087
NETWORK ACCESSORIES	
Cable CENTRONICS f/Printers	1071
Cable POWER 2 PIN	1339
Cable for CD-ROM	803
Connector RJ-45	1071
KEYBOARD	
K/b KB 8861, w/click	8670
K/b KB click Win.95 104 smk8861	9690
Membrance Win.95, 104 smk8001	9690
K/b CHICONY Win.95 104	8670
CASINGS	
Medium Tower 1821	25500
Mini Tower KN800 w/200W PS	41310
MPC 889 Multimedia White	61710
FDD	
FDD 3.5" MITSUMI	14790
MOUSE	
SPC 2 bt	3570
MITSUMI 2 bt	4080
FUNAI 2 bt (Ergonomic)	5100
Mouse pad with picture/color	1071
Mouse pad color fabric	536
DISKETTES	
3.5" 1.44 Mb TDK (carton)	459
MONITORS	
NOOS 14" 1430SL	102000
SAMSUNG 14" CQ84147L	124950
FUNAI 14" 1448GA	114240
PRINTERS	
EPSON LX - 300	85680
EPSON LX - 1050+	153000
EPSON FX - 1170	239700
CANON BJC - 210 (color) A4 , 720x360 dpi , 40k , 3ppm	120360
CANON BJC - 210 SP (color) A4 , 720x360 dpi , 40k , 3ppm	126990
HP LJ 5L	269790
HP LJ 5L	1049070
Printers Accessories	
CANON BC-02 INK Cartridge	14280
CANON BC-02 INK Cartridge	14280
CANON BC-02 INK Cartridge	15300
MICROPHONE	
CREATIVE MC 1000	11730
MODEMS	
ZYXEL U-1496E+ 19.2 ext voice, V32,V42 MNP-4,V42bis MNP-5	132600
Prolinc 1414 les External	29580
COPIER	
CANON FC - 230	293250
TOSHIBA Main Equipment 1210	475830
TOSHIBA Main Equipment 1350	810900
COPIER & ACCESSORIES	
CANON FC-230	293250
TOSHIBA Main Equipment 1210	475830
TOSHIBA Main Equipment 1350	810900
TOSHIBA Black developer D-1210	13770
TOSHIBA Black toner T-120P (1/10)	11730
TOSHIBA Black toner T-1350E (1/4)	16830
TOSHIBA Drum OD 1210	46410
Cartridge CANON E-16 f/FC-230	51000

ՏԵՍԱՁԱՅՆԱՍԱՐՔԵՐ

ՏԵՍԱՄԱԳՆԻՏՈՖՈՆ	
AKAI G 245 EDG	141625
AKAI G 420 EDG	139050
AKAI G 440 EDG	139050
FUNAI V 8008 CM	108150
PANASONIC SD - 300 AM	169950
PANASONIC NV - SD320 AM	190550
SONY SLV - X 315	149350
SONY SLV - X 715	180250
SAMSUNG SVR - 35D	133900
SAMSUNG SVR - 45D	141625
SAMSUNG SVR - 75D	159650
SAMSUNG SVR - 85D	169950
SHARP VC MA31	131325
SHARP VC MA33	128750
TOSHIBA V - E10	118450
TOSHIBA V - 204G	131325
TOSHIBA V - 405W	139050
TOSHIBA VK - 60J	249775
ՁԱՅՆԱԳՐՈՂ ՏԵՍԱՓԼԵՅԵՐ	
AKAI VS - R 160EDG	87550
AKAI VS - R 1700	95275
AKAI VS - R 88 K	95275
SAMSUNG SVR - 11G	86520
ՏԵՍԱՓԼԵՅԵՐ	
FUNAI VIP 5000 HC	72100
AKAI VS - P 1700	84975
ՏԵՍԱԽՑԻԿ	
SAMSUNG VP - H65	406850
SAMSUNG VP - H66	427450
SAMSUNG VP - H68	489250
SAMSUNG VP - K70	278100
SAMSUNG VP - K80	314150
ՖՈՏՈԽՑԻԿ	
SAMSUNG AF - SLIM Z	108150
SAMSUNG AF - SLIM Z1150	116450
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ	
AKAI AC 300	162225
JVC MX - D 3S C/W	175100
JVC MX - D 4T C/W	190550
JVC MX - D 5T C/W	226600
JVC CA - S 700R	464530
ՄԱԳՆԻՏՈՖՈՆ	
JVC PC W 222	48925
PANASONIC RX - CT 870	64375
PANASONIC RX - CT 990	123600
Ա - ՓԼԵՅԵՐ	
AKAI PM - F75 A/P	61800
AKAI PM - R55 A/P	56650
CD - ՓԼԵՅԵՐ	
AKAI PDX65	59225
ԱՎՏՈՄԱԳՆԻՏՈՖՈՆ	
SONY XR - 1953 EE	100425

53-77-03
58-66-04

Ընդունվում են բոլոր տեսակի տեխնիկայի նախնական պատվերներ

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ – Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաջարկ, պահանջարկ) հեռախոսով՝ 589167, 581351։

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 653 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 29. 08. 1997 Գինը՝ 100 դրամ